NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY JULIANE KOKOTT prednesené 17. septembra 2009[1]

Obsah

I — Úvod ..... I - 5957

II — Právny rámec ..... I - 5958

A — Nariadenie č. 1/2003 ..... I - 5958

B — Nariadenie č. 773/2004 ..... I - 5959

III — Pozadie právneho sporu a správne konanie ..... I - 5960

IV — Súdne konanie ..... I - 5963

V — Posúdenie odvolacích dôvodov ..... I - 5964

A — Prvý odvolací dôvod: hmotnoprávne otázky súvisiace so zásadou proporcionality ..... I - 5964

1. Úvodná poznámka k uplatniteľnosti zásady proporcionality ..... I - 5965

2. Požiadavky kladené na proporcionalitu rozhodnutí o ponúknutých záväzkoch (prvá časť prvého odvolacieho dôvodu) ..... I - 5966

3. Konkrétne preskúmanie proporcionality rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch (druhá časť prvého odvolacieho dôvodu) ..... I - 5969

a) O prekročení rozsahu súdnej kontroly zo strany Súdu prvého stupňa ..... I - 5970

i) Existencia priestoru na voľnú úvahu Komisie ..... I - 5971

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

ii) Narušenie rozhodovacieho priestoru Komisie na voľnú úvahu zo strany Súdu prvého stupňa ..... I - 5972

b) O ostatných bodoch, v ktorých Komisia kritizovala postup Súdu prvého stupňa ..... I - 5976

i) O údajnom „skreslení dôsledkov predbežnej analýzy“ ..... I - 5976

ii) O jednostrannom zohľadnení tvrdení a záujmov spoločnosti Alrosa ..... I - 5977

iii) O nesprávnej právnej kvalifikácii uverejnenia podľa článku 27 ods. 4 nariadenia č. 1/2003 ..... I - 5978

iv) O namietaných porušeniach článku 82 ES ..... I - 5980

— O zanedbaní postavenia spoločnosti De Beers ako producenta ..... I - 5981

— O zanedbaní možnosti zneužitia postavenia zo strany predkladateľov ponúk na dražbách ..... I - 5982

B — Druhý odvolací dôvod: právo byť vypočutý v správnom konaní ..... I - 5984

1. Predbežná otázka: Je druhý odvolací dôvod nerelevantný? ..... I - 5984

2.. Skúmanie druhého odvolacieho dôvodu ..... I - 5985

a) O nedostatočnom odôvodnení (prvá časť druhého odvolacieho dôvodu) ..... I - 5985

b) O zásade ne ultra petita a o nároku na spravodlivé konanie (druhá časť druhého odvolacieho dôvodu) ..... I - 5986

i) O zásade ne ultra petita ..... I - 5986

ii) O nároku na spravodlivé konanie ..... I - 5987

c) O vplyvoch prípadného porušenia práva byť vypočutý na rozhodnutie Komisie (štvrtá časť druhého odvolacieho dôvodu) ..... I - 5989

d) O rozsahu práva spoločnosti Alrosa byť vypočutá (tretia časť druhého odvolacieho dôvodu) ..... I - 5990

i) Úvodná poznámka ..... I - 5990

ii) O výčitke zo strany Komisie ..... I - 5991

C — Predbežný záver ..... I - 5994

VI — Posúdenie prvostupňovej žaloby spoločnosti Alrosa ..... I - 5994

A — Formálna zákonnosť napadnutého rozhodnutia (prvý žalobný dôvod) ..... I - 5994

1. Nárok spoločnosti Alrosa na vypočutie ..... I - 5994

2. Predmet práva spoločnosti Alrosa na vypočutie ..... I - 5995

3. Právo spoločnosti Alrosa na vypočutie nebolo porušené ..... I - 5997

B — Vecná zákonnosť napadnutého rozhodnutia (druhý a tretí žalobný dôvod) .... I - 5998

1. O porušení článku 9 nariadenia č. 1/2003 (druhý žalobný dôvod) ..... I - 5999

a) O oprávnení prijímať rozhodnutia podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 ..... I - 5999

b) O obmedzení doby platnosti rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch I - 6000

c) Predbežný záver ..... I - 6000

2. O porušení článku 82 ES, článku 9 nariadenia č. 1/2003 a zásad zmluvnej voľnosti a proporcionality (tretí žalobný dôvod) ..... I - 6001

a) O zmluvnej voľnosti (prvá časť tretieho žalobného dôvodu) ..... I - 6001

b) O proporcionalite (druhá časť tretieho žalobného dôvodu) ..... I - 6005

i) O existencii problému súvisiaceho s hospodárskou súťažou .... I - 6006

ii) O vhodnosti a o potrebe individuálne ponúknutých záväzkov spoločnosti De Beers ..... I - 6007

iii) O proporcionalite v užšom zmysle slova ..... I - 6008

iv) O údajnej diskriminácii spoločnosti Alrosa ..... I - 6008

v) Predbežný záver ..... I - 6010

C — Predbežný záver ..... I - 6010

VII — O trovách ..... I - 6010

VIII — Návrh ..... I - 6011

I — Úvod

1. Aké požiadavky vyplývajú zo zásady proporcionality, ak Európska komisia ako orgán na ochranu hospodárskej súťaže prijme a vyhlási za záväzné také ponúknuté záväzky [2] istej spoločnosti, ktoré majú vplyv na záujmy inej spoločnosti? Táto otázka, ktorá je veľmi dôležitá pre ďalší vývoj európskeho práva hospodárskej súťaže, je jadrom odvolacieho konania. Od odpovede na ňu závisí rozsah novej právomoci Komisie prijímať záväzné rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch, ktorá jej vznikla na základe článku 9 nariadenia (ES) č. 1/2003 [3]. Rozsudok Súdneho dvora by však mohol ovplyvniť aj iné pododvetvia práva hospodárskej súťaže, najmä právnu úpravu štátnej pomoci a kontrolu koncentrácie.

2. Dôvodom tohto sporu sú záväzky, ktoré v roku 2006 ponúkla spoločnosť De Beers Komisii. Chcela tým od seba odvrátiť výčitku, že zneužíva dominantné postavenie na trhu (článok 82 ES). Ako spoločnosť na prvom mieste v rámci celosvetového obchodu s diamantmi sa spoločnosť De Beers zaviazala, že v budúcnosti už nebude nakupovať surové diamanty od spoločnosti Alrosa, druhého najväčšieho producenta, čo by znamenalo ukončenie dlhoročných obchodných vzťahov medzi oboma koncernmi. Rozhodnutím podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 Komisia vyhlásila ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers za záväzné. [4] Spoločnosť Alrosa to považuje za neprimerané a okrem toho sa domnieva, že došlo k porušeniu jej práva byť vypočutý. Na Súde prvého stupňa spoločnosť Alrosa dosiahla zrušenie napadnutého rozhodnutia. [5] Komisia proti tomu podala odvolanie.

3. Spor medzi Komisiou a spoločnosťou Alrosa ukazuje, aké náročné môže byť v konkrétnom prípade dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi záujmom o účinné presadenie práva hospodárskej súťaže a individuálnymi záujmami podnikov, ak pri tom majú byť rešpektované nielen procesné práva, ale aj hospodárnosť konania.

2 — Táto poznámka pod čiarou je pre slovenský preklad návrhov nerelevantná. Z dôvodu spresnenia sa v texte používa väčšinou pojem „ponúknuté záväzky“, ktorý je doslovným prekladom nemeckého pojmu „Verpflichtungszusagen“ použitého v nariadení (ES) č. 1/2003.

3 — Nariadenie Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 ES (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

4 — Rozhodnutie Komisie z 22. februára 2006 o konaní podľa článku 82 ES a článku 54 EHP (vec COMP/B-2/38.381 – De Beers) [oznámené pod číslom K(2006) 521] (Ú. v. EÚ L 205, s. 24; ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

5 — Rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. júla 2007, Alrosa/Komisia, T-170/06, Zb. s. II-2601, opravený uznesením Súdu prvého stupňa z 27. augusta 2007, ďalej aj „napadnutý rozsudok“ alebo „prvostupňový rozsudok“.

II — Právny rámec

4. Právny rámec tohto prípadu stanovujú okrem článku 82 ES a článku 54 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP) aj rôzne ustanovenia nariadenia (ES) č. 1/2003 a nariadenia (ES) č. 773/2004 [6].

A — *Nariadenie č. 1/2003*

5. Nariadenie č. 1/2003, ktoré sa používa od 1. mája 2004 [7], prinieslo modernizáciu procesného práva o karteloch a rozšírilo právomoci Komisie ako orgánu dohľadu nad hospodárskou súťažou.

6. Nové právomoci Komisie sú upravené najmä v článku 9 nariadenia č. 1/2003. Článok má nadpis „Záväzky“ a má takýto obsah:

„1. Ak Komisia zamýšľa prijať rozhodnutie vyžadujúce ukončiť porušovanie a príslušný podnik sa zaviaže [príslušné podniky prisľúbia – *neoficiálny preklad*], že splní [splnia – *neoficiálny preklad*] požiadavky vyjadrené Komisiou v jej predbežnom posúdení, môže Komisia rozhodnutím urobiť takýto záväzok záväzným [takéto ponúknuté záväzky záväznými – *neoficiálny preklad*] pre podniky. Také rozhodnutie sa môže prijať na vymedzené obdobie a môže byť v ňom uvedené, že nie sú naďalej dôvody na zásah Komisie.

2. Komisia môže na žiadosť alebo na vlastný podnet obnoviť konanie,

a) keď nastala podstatná zmena skutočností, na ktorých bolo rozhodnutie založené,

b) keď príslušné podniky konajú v rozpore so svojimi záväzkami alebo

c) keď bolo rozhodnutie založené na neúplných, nesprávnych alebo zavádzajúcich informáciách poskytnutých stranami.“

7. Okrem toho je potrebné upozorniť na článok 7 nariadenia č. 1/2003. Nadpis článku znie „Zistenie a ukončenie porušovania“ a obsah prvého odseku je takýto:

„Ak Komisia konajúc na základe sťažnosti alebo z vlastného podnetu zistí porušovanie článkov 81 a 82 Zmluvy, môže rozhodnutím

6 — Nariadenie Komisie č. 773/2004 zo 7. apríla 2004, ktoré sa týka vedenia konania Komisiou podľa článkov 81 a 82 ES (Ú. v. EÚ L 123, s. 18; Mim. vyd. 08/003, s. 81).

7 — Článok 45 ods. 2 nariadenia č. 1/2003.

od príslušných podnikov a združení podnikov požiadať o ukončenie takého porušovania. Na tento účel im môže uložiť akékoľvek štrukturálne opatrenia alebo opatrenia o správaní, ktoré sú primerané k spáchanému priestupku a nevyhnutné pre efektívne ukončenie porušovania. …“

3. Ak to Komisia považuje za nevyhnutné, môže vypočuť aj iné fyzické alebo právnické osoby. Žiadosť o vypočutie zo strany takýchto osôb sa schváli, ak preukážu dostatočný záujem. …

4. Keď Komisia zamýšľa prijať rozhodnutie podľa článku 9 alebo článku 10, uverejní stručný popis prípadu a podstatný obsah príslušných záväzkov [ponúknutých záväzkov – *neoficiálny preklad*] alebo navrhovaného spôsobu postupu. Zúčastnené tretie strany môžu predložiť svoje pripomienky v rámci lehoty stanovenej Komisiou v jej uverejnení, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac. Uverejnenie zohľadňuje oprávnený záujem podnikov pri ochrane ich obchodných tajomstiev.“

8. Článok 27 nariadenia č. 1/2003, v ktorom je upravené vypočutie strán, sťažovateľov a ostatných, znie:

„1. Pred prijatím rozhodnutí podľa článkov 7, 8, 23 a článku 24 ods. 2 poskytne Komisia podnikom alebo združeniam podnikov, proti ktorým smeruje konanie Komisie, možnosť byť vypočutí v záležitostiach, voči ktorým má Komisia námietky. Komisia svoje rozhodnutia založí len na námietkach, ku ktorým sa príslušné strany mohli vyjadriť. Sťažovatelia sú úzko zapojení do postupov.

2. Právo príslušných strán na obhajobu sa v konaniach plne rešpektuje. Majú právo na prístup k dokumentácii Komisie, s výhradou oprávnených záujmov podnikov pri ochrane ich obchodného tajomstva. …

B — *Nariadenie č. 773/2004*

9. Nariadením č. 773/2004, ktoré nadobudlo účinnosť 1. mája 2004, prijala Komisia ustanovenia na vykonávanie nariadenia č. 1/2003. [8]

8 — Právnym základom nariadenia č. 773/2004 je článok 33 nariadenia č. 1/2003; pokiaľ ide o nadobudnutie účinnosti, pozri článok 20 nariadenia č. 773/2004.

10. Článok 10 nariadenia č. 773/2004 znel v čase prijatia napadnutého rozhodnutia takto:

„1. Komisia informuje dotknuté strany písomne o námietkach vznesených voči nim. Oznámenie o námietkach bude oznámené každej z nich.

2. Komisia stanoví pri oznamovaní námietok dotknutým stranám lehotu, v ktorej ju tieto strany môžu písomne informovať o svojich stanoviskách. Komisia nie je povinná zohľadniť žiadne ďalšie písomné podania doručené po uplynutí danej lehoty.

…“

11. Článok 15 ods. 1 nariadenia č. 773/2004 okrem toho stanovoval:

„Ak sa to požaduje, tak Komisia poskytne prístup k spisu stranám, ktorým adresovala oznámenie o námietkach. Prístup bude povolený po oznámení vyhlásenia o námietkach.“

12. Zmeny nariadenia č. 773/2004 [9], ku ktorým medzitým došlo, nadobudli účinnosť až po prijatí napadnutého rozhodnutia a nevzťahujú sa na daný prípad.

III — Pozadie právneho sporu a správne konanie

13. Na základe zistení Súdu prvého stupňa [10] vyzerá pozadie daného sporu a správne konanie na Komisii takto.

14. Spoločnosť Alrosa Company Ltd [11] má sídlo v meste Mirnyj (Rusko). Pôsobí predovšetkým na svetovom trhu produkcie a dodávania surových diamantov, na ktorom jej patrí druhé miesto. Je aktívna najmä v Rusku. Vykonáva tam činnosti, ktoré súvisia s prieskumom, ťažbou, oceňovaním, dodávaním, ako aj s výrobou klenotov.

15. Skupina De Beers [12], ktorej hlavnou holdingovou spoločnosťou je spoločnosť De Beers SA so sídlom v Luxemburgu, tiež pôsobí na svetovom trhu produkcie a dodávania

9 — Nariadenie č. 773/2004 bolo zmenené nariadením (ES) č. 1792/2006 Komisie z 23. októbra 2006 (Ú. v. EÚ L 362, s. 1); ako aj nariadením (ES) č. 622/2008 Komisie z 30. júna 2008 (Ú. v. EÚ L 171, s. 3).

10 — Body 8 až 26 a 179 napadnutého rozsudku.

11 — Ďalej len „Alrosa“.

12 — Ďalej len „De Beers“.

surových diamantov, na ktorom zaujíma prvé miesto. Je prítomná najmä v Južnej Afrike, Botswane, Namíbii a v Tanzánii, ako aj v Spojenom kráľovstve. Vykonáva tam činnosti, ktoré súvisia s prieskumom, ťažbou, oceňovaním, dodávaním, obchodovaním a výrobou, ako aj s výrobou klenotov, a teda pokrýva celý reťazec obchodovania s diamantmi.

16. Spoločnosti Alrosa a De Beers oznámili 5. marca 2002 Komisii dohodu, ktorú 17. decembra 2001 uzavrela spoločnosť Alrosa a dve dcérske spoločnosti skupiny De Beers. Cieľom oznámenia bolo získať negatívny atest alebo výnimku na základe v tom čase ešte platného nariadenia č. 17 [13].

17. Oznámená dohoda, ktorá bola súčasťou dlhodobého obchodného vzťahu medzi spoločnosťami Alrosa a De Beers, sa týkala najmä dodávania surových diamantov. Bola uzavretá na obdobie piatich rokov s tým, že začne platiť odo dňa, ku ktorému Komisia zmluvným stranám potvrdí, že dohoda neporušuje článok 81 ES ani článok 82 ES.

18. V tomto období sa spoločnosť Alrosa zaviazala predávať spoločnosti De Beers prírodné surové diamanty z Ruska v sume 800 miliónov amerických dolárov (USD) za rok, zatiaľ čo spoločnosť De Beers sa zaviazala kupovať ich od nej. Na štvrtý a piaty rok vykonávania oznámenej dohody bolo spoločnosti Alrosa povolené, aby túto sumu znížila na 700 miliónov USD. Suma 800 miliónov USD, ktorá bola stanovená podľa cien platných ku dňu uzavretia oznámenej dohody, zodpovedala približne polovici ročnej produkcie spoločnosti Alrosa a jej celkovej produkcii vyvážanej zo Spoločenstva nezávislých štátov (SNŠ).

19. V nadväznosti na oznámenie začala Komisia dve paralelné konania. Jedno z nich bolo založené na článku 81 ES a druhé vychádzalo z článku 82 ES.

20. Dňa 14. januára 2003 zaslala Komisia spoločnostiam Alrosa a De Beers jednak oznámenie o výhradách s referenčným číslom COMP/E-3/38.381, v ktorom zastávala názor, že oznámená dohoda môže byť protisúťažnou dohodou zakázanou článkom 81 ods. 1 ES a nemôže byť predmetom výnimky na základe článku 81 ods. 3 ES. V ten istý deň zaslala spoločnosti De Beers druhé samostatné oznámenie o výhradách s referenčným číslom COMP/E-2/38.381, v ktorom zastávala názor, že dohoda môže predstavovať zneužitie dominantného postavenia, ktoré zakazuje článok 82 ES.

21. Spoločnosti Alrosa a De Beers zaslali Komisii 31. marca 2003 ako odpoveď

13 — Nariadenie Rady (EHS) č. 17 zo 6. februára 1962, Prvé nariadenie implementujúce články 85 a 86 Zmluvy (Ú. v. ES 13, s. 204; Mim. vyd. 08/001, s. 3). Toto nariadenie obsahovalo úpravu, ktorá bola „predchodkyňou" nariadenia č. 1/2003, ktorým bolo Prvé nariadenie zrušené s účinnosťou od 1. mája 2004.

na oznámenie o výhradách vo veci COMP/E-3/38.381 spoločné písomné pripomienky.

22. Dňa 1. júla 2003 zaslala Komisia spoločnosti Alrosa a spoločnosti De Beers dodatočné oznámenie o výhradách, v ktorom zastávala názor, že oznámená dohoda predstavuje protisúťažnú dohodu zakázanú článkom 53 ods. 1 Dohody o EHP a nemôže byť predmetom výnimky na základe článku 53 ods. 3 Dohody o EHP. V ten deň zaslala spoločnosti De Beers aj odlišné dodatočné oznámenie o výhradách, podľa ktorého oznámená dohoda môže tiež predstavovať zneužitie dominantného postavenia, ktoré je podľa článku 54 Dohody o EHP zakázané.

23. Ústne pripomienky spoločností Alrosa a De Beers si Komisia vypočula 7. júla 2003.

24. Spoločnosť Alrosa navrhla 12. septembra 2003 záväzky [14], na základe ktorých sa od šiesteho roka od nadobudnutia účinnosti oznámenej dohody malo postupne znížiť množstvo predávaných surových diamantov a od roku 2013 už nemala spoločnosti De Beers predávať žiadne surové diamanty. Spoločnosť Alrosa však tieto ponúknuté záväzky neskôr odvolala.

25. Dňa 14. decembra 2004 spoločnosť Alrosa a spoločnosť De Beers spoločne ponúkli záväzky [15] s cieľom reagovať na obavy, o ktorých ich informovala Komisia. Tieto spoločne ponúknuté záväzky stanovovali postupné zníženie predajov surových diamantov spoločnosti Alrosa spoločnosti De Beers, ktorých hodnota sa mala znížiť zo 700 miliónov USD v roku 2005 na 275 miliónov USD v roku 2010. V nasledujúcom období malo dôjsť k obmedzeniu na tejto úrovni.

26. Komisia uverejnila v *Úradnom vestníku Európskej únie* 3. júna 2005 oznámenie o spoločných záväzkoch spoločností Alrosa a De Beers. [16]V ňom vyzvala zúčastnené tretie strany, aby jej v lehote jedného mesiaca predložili svoje pripomienky. Okrem toho oznámila, že s výhradou výsledkov prieskumu trhu zamýšľa prijať rozhodnutie vyhlasujúce spoločne ponúknuté záväzky za záväzné.

27. Na základe uvedeného uverejnenia predložilo 21 zúčastnených tretích strán svoje pripomienky Komisii. Komisia o tom spoločnosti Alrosa a De Beers informovala 27. októbra 2005, keď ich zároveň vyzvala, aby jej do konca novembra 2005 predložili nové spoločne ponúknuté záväzky smerujúce k úplnému ukončeniu ich obchodných vzťahov od roku 2009.

14 — Ďalej len „individuálne ponúknutý záväzok spoločnosti Alrosa“.

15 — Ďalej len „spoločne ponúknuté záväzky“ spoločností De Beers a Alrosa.

16 — Ú. v. EÚ C 136, s. 32.

28. Ako odpoveď na obavy, ktoré vyjadrila Komisia [17], predložila spoločnosť De Beers 25. januára 2006 individuálne ponúknuté záväzky [18]. Na základe týchto individuálne ponúknutých záväzkov sa spoločnosť De Beers zaviazala, že postupne zníži nákup surových diamantov od spoločnosti Alrosa. Hodnota uvedených nákupov mala zo sumy 600 miliónov USD v roku 2006 klesnúť na 400 miliónov USD v roku 2008 a po tomto dátume malo dôjsť k ich ukončeniu.

29. Časť individuálne ponúknutých záväzkov spoločnosti De Beers oznámila Komisia 26. januára 2006 spoločnosti Alrosa a vyzvala ju, aby k nim predložila svoje pripomienky. Komisia zároveň poskytla spoločnosti Alrosa kópiu vyjadrení tretích strán, ktoré nemali dôverný charakter.

30. Následne došlo k výmene názorov medzi spoločnosťou Alrosa a Komisiou, ktorá sa týkala určitých aspektov postupu stanoveného v článku 9 nariadenia č. 1/2003 a ich vplyvu na prejednávanú vec. Išlo predovšetkým o nahliadnutie do spisu a najmä o právo byť vypočutý. Spoločnosť Alrosa sa okrem toho vo svojom liste zo 6. februára 2006 vyjadrila aj k individuálne ponúknutým záväzkom spoločnosti De Beers a k pripomienkam tretích strán.

31. Dňa 22. februára 2006 prijala Komisia napadnuté rozhodnutie, v ktorého článku 1 uviedla: „Ponúknuté záväzky, ktoré sú vymenované v prílohe, sú pre spoločnosť De Beers záväzné.“ Článok 2 tohto rozhodnutia znie: „Konanie začaté v prejednávanej veci je ukončené.“ Napadnuté rozhodnutie bolo prijaté na základe konania podľa článku 82 ES a článku 54 Dohody o EHP. Paralelné konanie na základe článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP sa tým stalo bezpredmetné [19].

IV — Súdne konanie

32. Spoločnosť Alrosa podala 29. júna 2006 na Súde prvého stupňa žalobu proti napadnutému rozhodnutiu. Žiadala v nej, aby Súd prvého stupňa dané rozhodnutie zrušil a zaviazal Komisiu na náhradu trov konania. Naproti tomu Komisia žiadala zamietnuť žalobu ako nedôvodnú a zaviazať spoločnosť Alrosa na náhradu trov konania. V súlade s článkom 76a Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa sa vo veci rozhodlo v skrátenom súdnom konaní. [20]

33. Súd prvého stupňa 11. júla 2007 napadnutým rozsudkom žalobe spoločnosti Alrosa vyhovel. Napadnuté rozhodnutie zrušil a Komisiu zaviazal znášať svoje vlastné trovy

17 — Komisia vo svojom vyjadrení k odvolaniu zdôrazňuje, že ide o konečnú verziu ponúknutých záväzkov, ktoré jej boli prvý raz predložené už koncom novembra 2005, resp. začiatkom decembra 2005, a na ktorých sa do 26. januára 2006 vykonali redakčné úpravy.

18 — Ďalej len „individuálne ponúknutý záväzok spoločnosti De Beers“.

19 — Ako vyplýva z bodu 185 napadnutého rozsudku, Komisia listom z 22. februára 2006 informovala spoločnosť Alrosa o tom, že „konanie, ktoré sa jej týkalo“, bolo ukončené.

20 — Pozri bod 30 napadnutého rozsudku.

konania, ako aj nahradiť trovy konania spoločnosti Alrosa.

34. Odvolaním, ktoré bolo kancelárii Súdneho dvora doručené 24. septembra 2007 [21], Komisia navrhuje:

— zrušiť napadnutý rozsudok,

— rozhodnúť spor s konečnou platnosťou zamietnutím žaloby o zrušenie vo veci T-170/06 ako nedôvodnej, ako aj

— zaviazať žalobkyňu vo veci T-170/06 na náhradu trov konania Komisie v prvostupňovom aj v odvolacom konaní.

35. Spoločnosť Alrosa navrhuje:

— zamietnuť odvolanie,

— zaviazať Komisiu na náhradu súdnych a mimosúdnych trov a výdavkov, ktoré spoločnosti Alrosa vznikli v súvislosti s touto vecou, a

— prijať akékoľvek iné opatrenia, ktoré Súdny dvor považuje za primerané.

36. Odvolanie bolo na Súdnom dvore najskôr predmetom písomnej časti konania a potom 3. júna 2009 aj ústnej časti konania.

V — Posúdenie odvolacích dôvodov

37. Proti prvostupňovému rozsudku uvádza Komisia dva odvolacie dôvody. Prvý sa týka hmotnoprávnych otázok súvisiacich s aplikáciou zásady proporcionality, zatiaľ čo druhý je venovaný právu byť vypočutý v správnom konaní.

A — *Prvý odvolací dôvod: hmotnoprávne otázky súvisiace so zásadou proporcionality*

38. V prvom odvolacom dôvode vyčíta Komisia Súdu prvého stupňa predovšetkým nesprávny výklad a použitie zásady proporcionality v danom prípade. V tejto súvislosti uvádza, že Súd prvého stupňa nielenže nesprávne vyložil článok 9 nariadenia č. 1/2003 a článok 82 ES, ale došlo aj k nesprávnemu odôvodneniu, k skresleniu skutkových okolností a k prekročeniu rozsahu súdnej kontroly.

21 — Originál odvolania, ktoré bolo najprv zaslané faxom, bol v kancelárii Súdneho dvora uložený 26. septembra 2007.

39. V pozadí stojí otázka, či Súd prvého stupňa v danom prípade oprávnene predpokladal, že k individuálne ponúknutým záväzkom spoločnosti De Beers existovali aj iné riešenia – a to spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa –, ktoré by nemali taký negatívny vplyv na záujmy spoločnosti Alrosa a Komisia by ich musela zohľadniť.

41. Účastníci konania sa v zásade zhodujú v tom, že rozhodnutia Komisie podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 musia byť v súlade so zásadou proporcionality.

42. Článok 9 nariadenia č. 1/2003 na rozdiel od článku 7 neobsahuje výslovný odkaz na zásadu proporcionality. Ako všeobecná právna zásada práva Spoločenstva je proporcionalita kritériom, podľa ktorého sa posudzuje každé konanie orgánov Spoločenstva [22] vrátane rozhodnutí Komisie ako orgánu na ochranu hospodárskej súťaže. [23]

1. Úvodná poznámka k uplatniteľnosti zásady proporcionality

43. Ak sa preukáže, že ponúknuté záväzky jedného podniku či viacerých podnikov vzhľadom na cieľ sledovaný Komisiou – ochrániť hospodársku súťaž pred skresleniami – sú neprimerané, Komisia nesmie ponúknuté záväzky vyhlásiť za záväzné. Práve naopak, musí tento podnik alebo tieto podniky upozorniť na neprimeranosť a v prípade potreby iniciovať zmeny týchto ponúknutých záväzkov. Navyše, ak je balík ponúknutých záväzkov možné rozdeliť, Komisii nebráni nič

40. Pri protimonopolných konaniach je cieľom Komisie ochrániť hospodársku súťaž na vnútornom trhu pred narušením [článok 3 ods. 1 písm. g) ES]. V záujme dosiahnutia tohto cieľa pôsobí Komisia jednak proti dohodám, rozhodnutiam a zosúladeným postupom, ktorých ciele alebo následky odporujú hospodárskej súťaži (článok 81 ES, článok 53 Dohody o EHP), ako aj proti zneužívaniu dominantného postavenia (článok 82 ES, článok 54 Dohody o EHP). V záujme odstránenia pochybností, ktoré by Komisia v súvislosti s hospodárskou súťažou mohla mať, sú spoločnosti oprávnené ponúknuť záväzky, ktoré Komisia rozhodnutím podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 môže vyhlásiť za záväzné.

22 — Pozri rozsudky z 11. júla 1989, Schräder, 265/87, Zb. s. 2237, bod 21; z 13. novembra 1990, Fedesa a i., C-331/88, Zb. s. I-4023, bod 13; z 12. júla 2001, Jippes a i., C-189/01, Zb. s. I-5689, bod 81; z 9. marca 2006, Zuid-Hollandse Milieufederatie a Natuur en Milieu, C-174/05, Zb. s. I-2443, bod 28, a z 24. mája 2007, Maatschap Schonewille-Prins, C-45/05, Zb. s. I-3997, bod 45.

23 — Pozri napríklad rozsudky zo 6. apríla 1995, RTE a ITP/Komisia, nazývaný „Magill“, C-241/91 P a C-242/91 P, Zb. s. I-743, bod 93, a z 18. decembra 2007, Cementbouw Handel & Industrie/Komisia, nazývaný „Cementbouw“, C-202/06 P, Zb. s. I-12129, bod 52.

v tom, aby za záväznú vyhlásila len časť ponúknutých záväzkov. [24]

44. Účastníci konania však majú diametrálne odlišné názory na to, aké požiadavky vyplývajú zo zásady proporcionality pre rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch v zmysle článku 9 nariadenia č. 1/2003.

2. Požiadavky kladené na proporcionalitu rozhodnutí o ponúknutých záväzkoch (prvá časť prvého odvolacieho dôvodu)

45. Či Súd prvého stupňa pri skúmaní proporcionality napadnutého rozhodnutia použil tie správne kritériá, je otázka, ktorej zodpovedania sa možno dovolávať v rámci odvolania. [25]

46. Podľa ustálenej judikatúry zo zásady proporcionality vyplýva, že akty orgánov Spoločenstva nesmú prekračovať hranice toho, čo je primerané a potrebné na dosiahnutie legitímnych cieľov sledovaných predmetnou právnou úpravou, pričom vtedy, keď sa ponúka výber medzi viacerými primeranými opatreniami, treba použiť najmenej obmedzujúce opatrenia a spôsobené zásahy nesmú byť neprimerané vo vzťahu k sledovaným cieľom. [26]

47. Základom napadnutého rozsudku je domnienka, že zásada proporcionality podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 má rovnaké účinky ako rozhodnutie o ukončení (porušovania článkov 81 a 82 ES) podľa článku 7 uvedeného nariadenia. [27] Podľa názoru Súdu prvého stupňa články 7 a 9 majú rovnaký účel. Jediná osobitnosť článku 9 je v tom, že Komisia je zbavená povinnosti pokračovať v regulačnom postupe uloženom na základe článku 85 ES a najmä preukázať porušenie. [28]

48. Komisia oprávnene podala námietky proti uvedenému postupu Súdu prvého stupňa.

49. Súd prvého stupňa podľa nej nevzal do úvahy zásadné rozdiely medzi článkami 9 a 7 nariadenia č. 1/2003, ktoré majú rozhodujúci

24 — V tomto zmysle pozri aj body 88 a 139 napadnutého rozsudku.

25 — V tomto zmysle pozri rozsudky z 25. januára 2007, Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, C-403/04 P a C-405/04 P, Zb. s. I-729, bod 40; z 10. júla 2008, Bertelsmann a Sony Corporation of America/Impala, nazývaný „Impala“, C-413/06 P, Zb. s. I-4951, bod 117, a zo 16. decembra 2008, Masdar (UK)/Komisia, C-47/07 P, Zb. s. I-9761, bod 77.

26 — Pozri judikatúru už citovanú v poznámke pod čiarou 22.

27 — Pozri najmä body 101, 103 a 104, ako aj bod 140 napadnutého rozsudku.

28 — Body 87 a 95 napadnutého rozsudku.

význam na posúdenie proporcionality príslušných rozhodnutí Komisie.

50. Na rozdiel od článku 7 podľa Komisie článok 9 nariadenia č. 1/2003 neobsahuje nijaký nástroj, pomocou ktorého by bolo možné zistiť porušenia práva hospodárskej súťaže, [29] len poskytuje Komisii možnosť odstrániť – s budúcou účinnosťou – pochybnosti týkajúce sa hospodárskej súťaže.

51. Charakteristickým znakom článku 9 nariadenia č. 1/2003 je snaha o hospodárnosť konania. Komisia rieši problémy, ktoré zistila v oblasti hospodárskej súťaže, bez toho, aby predtým konštatovala existenciu porušenia, [30] v súčinnosti s príslušnými podnikmi a opiera sa pri tom o záväzky dobrovoľne ponúknuté podnikmi. Naproti tomu v prípade rozhodnutia podľa článku 7 by musela eventuálne sama nájsť opatrenia na zabránenie porušovaniu, čo by si vyžadovalo oveľa rozsiahlejšie a dlhšie vyšetrovanie i podrobnejšie zhodnotenie skutkového stavu.

52. Osobitnosti článku 9 nariadenia č. 1/2003 majú dvojaký účinok na preskúmanie proporcionality rozhodnutí týkajúcich sa uvedených ponúknutých záväzkov vydaných podľa tohto predpisu.

53. Po prvé v rámci článku 9 nariadenia č. 1/2003 treba klásť zvýšené nároky na vhodnosť ponúknutých záväzkov, ktoré sa vyhlásia za záväzné. Ak uvedené rozhodnutia nie sú očividne vhodné na to, aby odstránili problémy v oblasti hospodárskej súťaže, ktoré Komisia zistila, má Komisia právo odmietnuť ich. Len takto je možné splniť účel článku 9 nariadenia č. 1/2003, ktorým je rýchle a účinné vyriešenie problémov v oblasti hospodárskej súťaže, a to bez zvýšenia nárokov kladených na Komisiu v súvislosti s vyšetrovaním a hodnotením. Ponúknuté záväzky, ktorých vhodnosť možno posúdiť až po dôkladnom preskúmaní zo strany Komisie, Komisia nemusí prijať.

54. Po druhé pri skúmaní nevyhnutnosti ponúknutých záväzkov pri odstraňovaní problémov v oblasti hospodárskej súťaže, ktoré Komisia zistila, treba rozlíšiť, či sú dotknuté záujmy spoločnosti, ktorá záväzky ponúkla, alebo záujmy tretích osôb.

55. Zatiaľ čo nevyhnutnosť týkajúcu sa toho podniku, ktorý záväzky ponúkol (v tomto prípade spoločnosti De Beers), možno

29 — Tvrdenie v bode 87 napadnutého rozsudku, že rozhodnutie podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 je „opatrenie ukončujúce situáciu porušenia alebo potenciálneho porušenia [práva hospodárskej súťaže]“, je prinajmenšom nezrozumiteľné.

30 — V tejto súvislosti pozri druhú vetu odôvodnenia č. 13 nariadenia č. 1/2003.

bez pochybností predpokladať,[31] uvedený predpoklad neprichádza do úvahy v rozsahu, v akom sú dotknuté záujmy tretích osôb (v tomto prípade spoločnosti Alrosa). Dôvodom je skutočnosť, že dohodu tieto tretie osoby neuzavreli, a tak nemôže ani dobrovoľnosť ponúknutého záväzku zaručiť rešpektovanie ich záujmov. Naopak, v súvislosti so záujmami tretích osôb treba stále skúmať, či dané ponúknuté záväzky prekračujú rámec, ktorý je potrebný na odstránenie príslušných problémov v oblasti hospodárskej súťaže.

56. Komisii síce pri prijímaní rozhodnutia podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 nič nebráni v tom, aby sama hľadala menej ďalekosiahle alternatívy rozhodnutí, ktoré jej boli predložené. Napriek tomu je prípade všetkých jej známych alternatív k uvedeným ponúknutým záväzkom – v tomto prípade najmä pri spoločných ponúknutých záväzkoch spoločností De Beers a Alrosa – povinná preskúmať, či naozaj predstavujú miernejší spôsob riešenia zistených problémov v oblasti hospodárskej súťaže, ktorými nebudú záujmy tretích osôb vôbec obmedzené alebo budú obmedzené v menšej miere.

57. Komisia pritom musí zohľadniť len tie alternatívy, ktoré sú na riešenie problémov zistených v oblasti hospodárskej súťaže rovnako vhodné ako ponúknuté záväzky, ktoré jej boli doručené. Skutočne ponúknuté záväzky, ako aj ich prípadné alternatívy musia byť teda očividne vhodné na riešenie problémov v oblasti hospodárskej súťaže.[32]

58. Súd prvého stupňa teda Komisii neprávom vyčíta, že „alternatívne riešenia, ktoré menej obmedzovali podniky…, Komisia nemohla odmietnuť zohľadniť na základe údajnej ťažkosti pri ich vymedzení“[33]. V súlade so zmyslom a s účelom článku 9 nariadenia č. 1/2003 nemá posúdenie alternatívnych riešení vyžadovať rozsiahle a zdĺhavé vymedzovanie alebo hodnotenie. Alternatívne riešenia, ktorých vhodnosť by nebolo možné zistiť bez uvedenej náročnosti, nemusí Komisia v konaní podľa článku 9 brať do úvahy.

59. Na rozdiel od názoru Súdu prvého stupňa[34] to môže spôsobiť, že Komisia na základe článku 9 odmietne určité spôsoby riešenia, podľa ktorých by v súlade s článkom 7 nariadenia č. 1/2003 mala postupovať. V súlade so želanou hospodárnosťou konania je totiž počet spôsobov riešenia problému v oblasti

31 — V súvislosti s konaním týkajúcim sa koncentrácie pozri moje návrhy z 26. apríla 2007 vo veci Cementbouw, už citované v poznámke pod čiarou 23, bod 69.

32 — Pozri bod 53 týchto návrhov.

33 — Bod 154 napadnutého rozsudku.

34 — Pozri najmä body 101, 140 a 154 napadnutého rozsudku.

hospodárskej súťaže, ktoré prichádzajú do úvahy podľa článku 9, v zásade nižší, ako by to bolo, keby sa postupovalo podľa článku 7.

60. Všeobecný záujem, ktorým je čo najrýchlejšie a najhospodárnejšie riešenie problémov v oblasti hospodárskej súťaže, oprávňuje zúžiť výber opatrení, ktoré prichádzajú do úvahy na základe článku 9. Podniky, ktoré ponúknu záväzky, berú vedome do úvahy, že ich ponúknuté záväzky idú nad rámec toho, čo by im po dôkladnom preskúmaní mohla vo svojom rozhodnutí podľa článku 7 nariadenia č. 1/2003 prikázať Komisia. Reciprocne však vďaka zastaveniu protimonopolného konania, ktoré voči nim prebiehalo, ihneď získajú právnu istotu a môžu zabrániť určeniu porušenia pravidiel hospodárskej súťaže, ako aj prípadne hroziacemu uloženiu pokuty.

61. Aj tretie osoby budú mať väčšinou prospech z toho, že daný podnik vykoná voči Komisii veľké ústupky, aby tak zabránil rozhodnutiu o zákaze. Ako však daný prípad názorne ukazuje, záväzky ponúknuté podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 môžu byť občas aj na ťarchu tretích osôb. Dochádza k tomu najmä v prípade, ak sa tretia osoba spoliehala na pokračovanie praktík spoločnosti s dominantným postavením na trhu, ktoré sú z hľadiska práva hospodárskej súťaže pochybné. Vzhľadom na verejný záujem, ktorým je nenarušená hospodárska súťaž, je uvedená dôvera chránená len v obmedzenom rozsahu.

62. Keďže Súd prvého stupňa nevzal do úvahy tieto osobitosti postupu podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003, založil napadnuté rozhodnutie na priveľmi prísnom kritériu proporcionality, čím sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia. Uvedené nesprávne právne posúdenie bolo dôvodom, pre ktorý bolo napadnuté rozhodnutie vyhlásené za neplatné. Prvá časť prvého odvolacieho dôvodu je teda dôvodná a je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku.

3. Konkrétne preskúmanie proporcionality rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch (druhá časť prvého odvolacieho dôvodu)

63. Komisia okrem toho proti napadnutému rozsudku uvádza viacero detailne prepracovaných kritických poznámok, v ktorých sa venuje konkrétnemu použitiu zásady proporcionality v danom prípade. Predmetom jej kritiky je hodnotenie alternatív k individuálne ponúknutým záväzkom spoločnosti De Beers, ktoré Komisia vyhlásila za záväzné, Súdom prvého stupňa. Súd prvého stupňa

dospel k záveru, že Komisia mala tieto alternatívy zohľadniť. [35]

64. Spoločnosť Alrosa najprv paušálne popierala prípustnosť argumentov Komisie, pretože Komisia nimi spochybňovala len posúdenie skutkových okolností Súdom prvého stupňa.

65. Pravda je, že odvolanie sa obmedzuje iba na právne otázky a Súdny dvor nie je oprávnený nahradiť posúdenie skutkových okolností a dôkazov Súdom prvého stupňa svojím vlastným posúdením. [36] Podľa článku 225 ods. 1 ES a článku 58 ods. 1 Štatútu Súdneho dvora má len Súd prvého stupňa právomoc zistiť skutkový stav, okrem prípadu, keby vecná nesprávnosť jeho zistení vyplývala z dokumentov v spise, a tento skutkový stav posúdiť. [37]

66. V skutočnosti to na prvý pohľad vyzerá tak, ako keby Komisia chcela použiť druhú časť svojho prvého odvolacieho dôvodu iba ako zámienku, pomocou ktorej by spochybnila posúdenie skutočností a dôkazov, ktoré vykonal Súd prvého stupňa, čo je však v odvolacom konaní neprípustné.

67. Pri bližšom pohľade sa však z námietok Komisie – formulovaných veľmi komplikovane – môže okrem iného vyrozumieť výčitka, že Súd prvého stupňa pri posudzovaní proporcionality napadnutého rozhodnutia prekročil rozsah súdnej kontroly. Táto otázka, ktorej sa ako kľúčovej otázke venujem v časti a), je právnou otázkou [38] a je možné preskúmať ju v rámci odvolacieho konania. Ostatným bodom, ktoré Komisia skritizovala, sa v nadväznosti na to tiež stručne venujem [pozri časť b)].

a) O prekročení rozsahu súdnej kontroly zo strany Súdu prvého stupňa

68. Komisia argumentuje, že Súd prvého stupňa prekročil hranice súdnej kontroly, pretože namiesto hodnotenia Komisie použil svoje vlastné hodnotenie situácie na trhu. Uvedená výčitka je zameraná najmä proti

35 — Pozri najmä bod 154 napadnutého rozsudku.

36 — Rozsudky z 23. apríla 2002, Campogrande/Komisia, C-62/01 P, Zb. s. I-3793, bod 24; z 22. júna 2006, Storck/HABM, C-24/05 P, Zb. s. I-5677, body 34 a 35, a z 15. marca 2007, British Airways/Komisia, C-95/04 P, Zb. s. I-2331, bod 137.

37 — Ustálená judikatúra, pozri rozsudky zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb. s. I-123, bod 48; zo 6. apríla 2006, General Motors/Komisia, C-551/03 P, Zb. s. I-3173, bod 51; z 10. mája 2007, SGL Carbon/Komisia, C-328/05 P, Zb., s. I-3921, bod 41, a z 2. apríla 2009, Bouygues a Bouygues Télécom/Komisia, C-431/07 P, Zb. s. I-2665, bod 137.

38 — Rozsudky z 15. februára 2005, Komisia/Tetra Laval, C-12/03 P, Zb. s. I-987, body 37 až 49; z 22. novembra 2007, Španielsko/Lenzing, C-525/04 P, Zb. s. I-9947, body 56 až 61, a Impala, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, body 135 až 150, najmä bod 143.

bodom 134, 135, 138 a 153 napadnutého rozsudku, v ktorých sa Súd prvého stupňa venuje možným alternatívam k individuálne ponúknutým záväzkom spoločnosti De Beers. Na jednej strane ide o spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa, na strane druhej o návrh spoločnosti Alrosa predať ročne časť surových diamantov tomu kupujúcemu, ktorý za ne ponúkne najviac.

69. Na to, aby sa zistilo, či je uvedená výčitka opodstatnená, treba zistiť jednak to, či mala Komisia v danom prípade pri hodnotení záväzkov ponúknutých spoločnosťou De Beers určitý priestor na voľnú úvahu, a jednak to, či Súd prvého stupňa tento priestor neporušil.

i) Existencia priestoru na voľnú úvahu Komisie

70. Preskúmanie, či sú isté opatrenia vhodné a potrebné na to, aby odstránili problém v oblasti hospodárskej súťaže, ktorý odhalila Komisia, si vyžaduje zhodnotenie zložitých hospodárskych okolností. Na to má Komisia k dispozícii priestor na voľnú úvahu [39].

71. Pokiaľ ide o hodnotenie ponúknutých záväzkov podnikov, na rozdiel od názoru Súdu prvého stupňa [40] neexistuje žiadny veľký rozdiel medzi konaním podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 a konaním týkajúcim sa kontroly koncentrácie. V jednom aj druhom prípade sa totiž od Komisie požaduje rozhodnutie, ktoré bude mať charakter predpovede, v rámci ktorého má Komisia odhadnúť, ako sa bude vyvíjať trh pri zohľadnení ponúknutých záväzkov. To, že v rámci článku 9 nariadenia č. 1/2003 predstavujú „existujúce postupy“ dôvod na začatie konania, nemení nič na potrebe prognostického charakteru hospodárskej analýzy očakávaného vplyvu ponúknutých záväzkov na vývoj trhu v budúcnosti.

72. Preto bol Súd prvého stupňa povinný v súlade s článkom 9 nariadenia č. 1/2003 poskytnúť Komisii rovnaký priestor na voľnú úvahu, aký jej podľa judikatúry patrí pri

39 — Čo sa týka voľnej úvahy, ktorú má Komisia k dispozícii v rámci protimonopolného konania, pozri najmä rozsudok z 11. júla 1985, Remia/Komisia, 42/84, Zb. s. 2545, bod 34; okrem toho pozri aj rozsudky zo 17. novembra 1987, British American Tobacco a Reynolds Industries/Komisia, 142/84 a 156/84, Zb. s. 4487, bod 62, a Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, bod 279.

40 — Body 108 až 110 napadnutého rozsudku.

posudzovaní ponúknutých záväzkov v rámci kontroly koncentrácie. [41]

73. Nič na tom nemení ani zistenie Súdu prvého stupňa, že Komisia v danom prípade „neuskutočnila zložitú hospodársku analýzu“ [42]. Uvedené zistenie Súdu prvého stupňa sa totiž vzťahuje iba na hľadanie alternatívnych riešení, ktoré Komisia – podľa názoru Súdu prvého stupňa – odmietla. Ako už bolo uvedené, Komisia nie je na základe článku 9 nariadenia č. 1/2003 vôbec povinná hľadať alternatívy k ponúknutým záväzkom, ktoré jej boli predložené.

74. Rozhodujúce je – a to Súd prvého stupňa nezohľadnil –, že pred prijatím každého rozhodnutia podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 je Komisia povinná vykonať posúdenie situácie na trhu, do ktorej sa ponúknuté záväzky zaraďujú. Komisia je povinná preskúmať, aký budú mať tieto záväzky vplyv na budúci vývoj na trhu a či sú alternatívy, ktoré sú jej známe, rovnako vhodné na odstránenie zisteného problému v oblasti hospodárskej súťaže. Už len to si vyžaduje posúdenie zložitých hospodárskych faktorov. Súd prvého stupňa nekonštatoval, že Komisia v danom prípade nevykonala uvedené posúdenie situácie na trhu a alternatív k individuálne ponúknutým záväzkom, ktoré jej predložila spoločnosť De Beers.

75. Preto platí, že Komisia mala v danom prípade priestor na voľnú úvahu, ktorý aj využila. Ďalej treba objasniť, či Súd prvého stupňa tento priestor na voľnú úvahu narušil, ako mu to vyčíta Komisia.

ii) Narušenie rozhodovacieho priestoru Komisie na voľnú úvahu zo strany Súdu prvého stupňa

76. Súd prvého stupňa zistil, „že [napadnuté] rozhodnutie je postihnuté nesprávnym posúdením, ktoré je nakoniec zjavné“ [43]. Treba preskúmať, či Súd prvého stupňa týmto konštatovaním vyhovel požiadavkám kladeným právom alebo či prekročil medze súdnej kontroly rozhodnutí Komisie.

41 — Rozsudky Súdu prvého stupňa z 3. apríla 2003, Royal Philips Electronics/Komisia, T-119/02, Zb. s. II-1433, bod 78, a z 30. septembra 2003, ARD/Komisia, T-158/00, Zb. s. II-3825, bod 328; okrem toho pozri moje návrhy vo veci Cementbouw, už citované v poznámke pod čiarou 23, bod 67.

42 — Body 123 až 125 napadnutého rozsudku, najmä bod 125.

43 — Bod 126 napadnutého rozsudku.

77. Existencia priestoru na voľnú úvahu vo veci hospodárskych otázok neznamená, že sudca Spoločenstva nesmie vykonať kontrolu výkladu hospodárskych údajov zo strany Komisie. Práve naopak, sudca je oprávnený preskúmať vecnú zákonnosť rozhodnutí Komisie z hľadiska správnosti skutkového stavu a absencie zjavne nesprávneho posúdenia. [44] Môže pritom nielen skúmať vecnú správnosť uvádzaných dôkazov, ich spoľahlivosť a súvislosť, ale je oprávnený aj skontrolovať, či v prípade týchto dôkazov ide o relevantné údaje, ktoré môžu byť použité pri hodnotení celkovej situácie, a či sú naozaj podkladom záverov, ku ktorým sa na základe nich dospelo. [45]

78. Súd prvého stupňa mal právo preskúmať, či bol skutkový stav, ktorý zistila Komisia, naozaj správnym základom jej rozhodnutia, konkrétne, či boli individuálne ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers nielen vhodné, ale aj potrebné na odstránenie zisteného problému v oblasti hospodárskej súťaže.

79. Ako Súd prvého stupňa v tejto súvislosti správne uviedol, zásada proporcionality ukladá Komisii povinnosť, aby pred rozhodnutím o dohode o ponúknutých záväzkoch preskúmala vhodnosť opatrení, ktoré sú jej známe a ktoré by boli menším obmedzením. Až ak sa tieto menej obmedzujúce opatrenia ukážu ako nevhodné z hľadiska odstránenia zistených pochybností súvisiacich s hospodárskou súťažou, smie Komisia rozhodnúť v prospech postupu, ktoré predstavuje väčšie obmedzenie. [46]

80. V danom prípade nebolo pochybností o tom, že Komisia poznala alternatívne spôsoby riešenia, ktoré by záujmy spoločnosti Alrosa obmedzovali menej. Konkrétne išlo najmä o spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa. [47] Komisia však dospela – v neposlednom rade na základe výsledkov prieskumu trhu, ktorý vykonala – k záveru, že takéto alternatívne spôsoby riešenia by na odstránenie problémov v oblasti hospodárskej súťaže, ktoré odhalila, neboli vhodné. [48]

81. Súd prvého stupňa by zjavné nesprávne posúdenie mohol konštatovať len v prípade, ak by sa naposledy uvedený záver Komisie

44 — Rozsudok Impala, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 144.

45 — Rozsudky Komisia/Tetra Laval, už citovaný v poznámke pod čiarou 38, bod 39, a Impala, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 145. Judikatúra, ktorá pôvodne vznikla v súvislosti s konaním na kontrolu koncentrácií, už svojím významom prerástla toto právne odvetvie a môže sa použiť vždy, ak ide o skúmanie rozhodnutí Komisie z hľadiska očividného nesprávneho posúdenia; pozri aj rozsudky Španielsko/Lenzing, už citovaný v poznámke pod čiarou 38, bod 57, a zo 6. novembra 2008, Holandsko/Komisia, C-405/07 P, Zb. s. I-8301, bod 55, ako aj rozsudok Súdu prvého stupňa z 27. septembra 2006, Dresdner Bank/Komisia, T-44/02 OP, T-54/02 OP a T-56/02 OP, T-60/02 OP a T-61/02 OP, Zb. s. II-3567, bod 67.

46 — V tomto zmysle aj bod 131 napadnutého rozsudku.

47 — Bod 132 napadnutého rozsudku.

48 — V tomto zmysle aj odôvodnenia č. 41 a 42 napadnutého rozhodnutia.

nezakladal na skutočnostiach, ktoré sama zistila.

82. Túto požiadavku napadnutý rozsudok nespĺňa.

83. Nikde nie je uvedené, že by Súd prvého stupňa dospel k záveru, že závery Komisie nie sú založené na skutočnostiach, ktoré zistila. Súd prvého stupňa v súvislosti s vyriešením problémov v oblasti hospodárskej súťaže, ktoré Komisia odhalila, iba vyjadril svoje odlišné zhodnotenie vhodnosti alternatívnych spôsobov riešenia.

84. Na predpoklad, že došlo k zjavnému nesprávnemu posúdeniu, však v nijakom prípade nestačí len to, že sa názor Súdu prvého stupňa líši od názoru Komisie. Ak sú na základe posúdenia skutkových okolností a dôkazov možné rôzne závery, nemožno z právneho hľadiska namietať, že sa Komisia rozhodla pre jedno z riešení, a to ani v prípade, že by to nebolo riešenie, ktoré Súd prvého stupňa považuje za vhodnejšie. O zjavnom nesprávnom posúdení možno hovoriť až vtedy, ak závery, ku ktorým Komisia dospela, nie sú založené na skutočnostiach a dôkazoch, [49] to znamená, ak nie je zjavný ich rozumný základ. [50]

85. V napadnutom rozsudku Súd prvého stupňa nedokázal, že by závery, ku ktorým Komisia dospela, neboli správne. Súd prvého stupňa sa naopak sústredil na nejasné dohady a predbežné závery. Uvádza, že spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa sa mohli „na prvý pohľad zdať vhodné, aby reagovali na obavy vyjadrené Komisiou“ [51], že spoločnosť De Beers mohla „ťažko“ ovplyvňovať ceny stanovené spoločnosťou Alrosa a že pre spoločnosti De Beers a Alrosa by vykonávanie koordinácie cenových politík „bolo ťažko predstaviteľné“ [52].

86. Z tvrdení Súdu prvého stupňa nie je jasné, či boli spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa očividne vhodné na odstránenie problémov v oblasti hospodárskej súťaže, ktoré odhalila Komisia, ani to, či na tento účel boli rovnako vhodné

49 — Pozri aj moje návrhy vo veci Impala, už citované v poznámke pod čiarou 25, bod 240.

50 — Pozri moje návrhy z 10. marca 2009 vo veci S.P.C.M. a i., C-558/07, Zb. s. I-5783, bod 77; v tej istej súvislosti pozri aj rozsudok z 12. marca 2002, Omega Air a i. (C-27/00 a C-122/00, Zb. s. I-2569, bod 72), podľa ktorého v prípade, že príslušný orgán mohol svoje rozhodnutie „rozumne“ oprieť o isté domnienky, nemožno tvrdiť, že by došlo k zrejmému nesprávnemu posúdeniu; okrem toho pozri aj moje návrhy z 1. februára 2007 vo veci Španielsko/Lenzing (už citované v poznámke pod čiarou 38, bod 71), v ktorých som uviedla, že prognóza sa môže považovať za zjavne nesprávnu len v prípade, keď nie je „odôvodnená nijakým predstaviteľným hľadiskom“.

51 — Bod 133 napadnutého rozsudku.

52 — Bod 134 napadnutého rozsudku.

individuálne ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers, ktoré Komisia vyhlásila za záväzné. Naopak sa zdá, že Súdu prvého stupňa stačilo len to, že alternatívne riešenie „by prinajmenšom znížilo riziká narušenia hospodárskej súťaže“ [53] a že ciele sledované Komisiou neboli nevyhnutne ohrozené [54]. Správne by však Súd prvého stupňa musel dospieť k záveru, že spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa postačovali na to, aby vylúčili riziká narušenia hospodárskej súťaže a dosiahli ciele, ktoré si Komisia stanovila, pokiaľ ide o ochranu hospodárskej súťaže.

87. Tieto tvrdenia Súdu prvého stupňa nie sú v súvislosti s uvedenými požiadavkami, ktoré právo kladie na skúmanie proporcionality v zmysle článku 9 nariadenia č. 1/2003, dostatočné. [55]

88. Výrokmi o spoločne ponúknutých záväzkoch spoločností De Beers a Alrosa prekročil Súd prvého stupňa priestor vymedzený na kontrolu súladu rozhodnutia Komisie s právom a v skutočnosti prezentoval svoje hodnotenie všetkých hospodárskych faktorov. Platí to napríklad v prípade jeho tvrdenia, že zníženie množstva surových diamantov, ktoré spoločnosť Alrosa predá spoločnosti De Beers, od roku 2009 na 35 % množstva predaného v roku 2004 (s protihodnotou vo výške 275 miliónov USD) by tretím stranám umožnilo úplný prístup k alternatívnemu a nezávislému zdroju zásobovania. [56] To isté platí aj na zhodnotenie návrhu spoločnosti Alrosa predať každý rok časť surových diamantov tomu subjektu, ktorý za ne ponúkne najviac. [57] Tieto analýzy by však na to, aby sa stali niečím iným, ako len obyčajnými konštatovaniami, vyžadovali podrobnú analýzu trhových pomerov. Tú je však oprávnená vykonať Komisia, a nie Súd prvého stupňa.

89. V rámci odvolacieho konania nie je úlohou Súdneho dvora, aby rozhodoval o protirečivých hospodárskych názoroch Súdu prvého stupňa a Komisie, a posudzoval, čí názor má z hľadiska vhodnosti alternatívnych spôsobov riešenia prednosť. Znamenalo by to totiž, že Súdny dvor by nedovoleným spôsobom namiesto hodnotení Komisie a Súdu prvého stupňa použil svoje vlastné hodnotenia a vykonal by posúdenie zložitých hospodárskych faktorov.

90. Relevantné je len to, že Súd prvého stupňa v danom prípade namiesto hodnotenia Komisie použil svoje vlastné hodnotenie a tak protiprávnym spôsobom narušil mieru voľnej

53 — Bod 153 posledná veta napadnutého rozsudku.
54 — Bod 153 prvá veta napadnutého rozsudku.
55 — Pozri bod 57 týchto návrhov.
56 — Bod 134 napadnutého rozsudku.
57 — Body 138 a 153 napadnutého rozsudku.

úvahy Komisie. [58] V dôsledku toho treba vyhovieť výčitke Komisie. Keďže uvedené právne pochybenie bolo pre Súd prvého stupňa dôvodom na zrušenie napadnutého rozhodnutia, odôvodňuje to navyše aj zrušenie napadnutého rozsudku.

b) O ostatných bodoch, v ktorých Komisia kritizovala postup Súdu prvého stupňa

91. Ďalej sa budem venovať ostatným kritickým poznámkam, ktoré Komisia uviedla v druhej časti svojho prvého odvolacieho dôvodu.

i) O údajnom „skreslení dôsledkov predbežnej analýzy“

92. Komisia vyčíta, že Súd prvého stupňa údajne „skreslil dôsledky predbežnej analýzy prípadu, ktorú vykonala“. Súd prvého stupňa neprihliadol na skutočnosť, že medzi spoločnosťami De Beers a Alrosa celkom nezávisle od plánovanej zmluvnej dohody sa aj naďalej uskutočňovali tzv. predaje typu *ad hoc*, ktoré prebiehali na princípe „ochotný kupujúci/ochotný predávajúci“. Súd prvého stupňa uvedené predaje typu *ad hoc* medzi oboma spoločnosťami pokladal iba za minulú prax a nezohľadnil ich súčasné následky.

93. Výčitka je prípustná, pretože poukazuje na skreslenie skutočností, resp. dôkazov. [59]

94. V tejto veci je však výčitka skreslenia skutočností, resp. dôkazov nedôvodná. O takomto skreslení možno hovoriť len v prípade, ak je posúdenie existujúcich dôkazov očividne nesprávne, a to bez toho, aby boli získané nové dôkazy. [60] V tomto prípade k tomu však nedošlo.

95. Súd prvého stupňa v súvislosti s nákupmi typu *ad hoc* síce v napadnutom rozsudku na niektorých miestach spomenul „existenciu historických vzťahov“ medzi spoločnosťami De Beers a Alrosa a odkázal

58 — V tomto zmysle pozri rozsudok Impala (už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 145), podľa ktorého Súd prvého stupňa v prípade, ak má Komisia priestor na voľnú úvahu, nesmie namiesto analýzy Komisie použiť svoju vlastnú hospodársku analýzu.

59 — Rozsudky z 15. júna 2000, Dorsch Consult/Rada a Komisia, C-237/98 P, Zb. s. I-4549, bod 36; z 18. januára 2007, PKK a KNK/Rada, C-229/05 P, Zb. s. I-439, bod 35, a zo 16. júla 2009, Komisia/Schneider Electric, C-440/07 P, Zb. s. I-6413, bod 104.

60 — Rozsudky PKK a KNK/Rada, už citovaný v poznámke pod čiarou 59, bod 37; z 18. júla 2007, Industrias Químicas del Vallés/Komisia, C-326/05 P, Zb. s. I-6557, bod 60; z 22. novembra 2007, Sniace/Komisia, C-260/05 P, Zb. s. I-10005, bod 37, a z 8. mája 2008, Eurohypo/HABM, C-304/06 P, Zb. s. I-3297, bod 34, ako aj uznesenie z 3. júna 2009, Zipcar/HABM, C-394/08 P, Zb. s. I-95, bod 40.

na „predchádzajúce postupy“ oboch spoločností. [61] Rozsudok však neobsahuje žiadny jednoznačný bod, na základe ktorého by bolo možné predpokladať, že Súd prvého stupňa považoval predaje typu *ad hoc* výlučne za minulosť, a nie za prax, ktorá medzi oboma spoločnosťami existuje naďalej.

96. Túto výčitku Komisie treba preto zamietnuť.

ii) O jednostrannom zohľadnení tvrdení a záujmov spoločnosti Alrosa

97. Komisia ďalej tvrdí, že napadnutý rozsudok nerešpektuje výsledky prieskumu trhu. Súd prvého stupňa údajne jednostranne zohľadňuje záujmy a argumenty spoločnosti Alrosa, ktorým pripisuje príliš veľký význam, a nerešpektuje záujmy hospodárskej súťaže. Rozsudok sa vôbec nevenuje mnohým argumentom Komisie a v podstate sa zameriava na tvrdenie, podľa ktorého má skúmanie proporcionality objektívny charakter. [62]

98. Ako Komisia vysvetľuje vo svojej argumentácii, tento prejav sa môže chápať ako výčitka nedostatku odôvodnenia. Napadnutý rozsudok považuje za protirečivý a za nedostatočne odôvodnený.

99. Otázka, či je odôvodnenie rozsudku Súdu prvého stupňa protirečivé alebo nedostatočne odôvodnené, je právnou otázkou, ktorú možno položiť v rámci odvolania. [63]

100. Z obsahového hľadiska však povinnosť Súdu prvého stupňa odôvodniť svoje rozhodnutia ešte neznamená, že by sa musel podrobne zaoberať každým argumentom, ktorého sa účastník konania dovoláva. [64] Naopak, postačuje, ak z odôvodnenia rozsudku jasne a jednoznačne vyplývajú úvahy Súdu prvého stupňa, aby to dotknutým osobám umožnilo

61 — Body 115 a 150 napadnutého rozsudku.

62 — V bode 99 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa konštatuje: „Skúmanie primeranosti opatrenia je teda objektívnym skúmaním.“

63 — Rozsudky zo 7. mája 1998, Somaco/Komisia, C-401/96 P, Zb. s. I-2587, bod 53; Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 77, a zo 16. júla 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Komisia, C-385/07 P, Zb. s. I-6155, bod 71.

64 — Rozsudky zo 6. marca 2001, Connolly/Komisia, C-274/99 P, Zb., s. I-1611, bod 121; Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, bod 372; z 2. apríla 2009, France Télécom/Komisia, C-202/07 P, Zb. s. I-2369, bod 30, a Komisia/Schneider Electric, už citovaný v poznámke pod čiarou 59, bod 135.

zistiť dôvody prijatého rozhodnutia a Súdnemu dvoru vykonať jeho súdny prieskum. [65]

101. V danom prípade Súd prvého stupňa uvedenú požiadavku splnil. Čitateľ bez problémov vyrozumie dôvody, na základe ktorých Súd prvého stupňa vyhovel žalobe spoločnosti Alrosa. Ani Komisia nemala problém porozumieť odôvodneniu rozsudku a napadnúť rozsudok rozsiahlym odvolaním.

102. V skutočnosti nie je podľa môjho názoru cieľom kritiky zo strany Komisie ani tak riadne odôvodnenie, a teda formálna zákonnosť napadnutého rozsudku, ako skôr jeho obsahová správnosť. Sama skutočnosť, že Súd prvého stupňa dospel k inému záveru ako odvolateľ, nemôže však znamenať, že napadnutý rozsudok nebol riadne odôvodnený. [66]

103. Výčitka nedostatočného odôvodnenia teda nie je opodstatnená.

iii) O nesprávnej právnej kvalifikácii uverejnenia podľa článku 27 ods. 4 nariadenia č. 1/2003

104. Komisia okrem toho argumentuje, že Súd prvého stupňa nevzal do úvahy jej oznámenie v úradnom vestníku, ktorý uverejnila v súlade s článkom 27 ods. 4 nariadenia č. 1/2003. [67] Jej výčitka je namierená proti bodom 136 a 192 napadnutého rozsudku. Už len z existencie oznámenia v úradnom vestníku v týchto bodoch Súd prvého stupňa vylúčil, že samotná Komisia považovala spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa za vhodné „na prvý pohľad" na odstránenie pochybností súvisiacich s hospodárskou súťažou. Komisia tento postoj považuje buď za skreslenie skutočností, alebo za nesprávnu právnu kvalifikáciu jej oznámenia v úradnom vestníku.

105. Prípadné skreslenie skutočností aj ich právnu kvalifikáciu možno preskúmať v rámci odvolacieho konania. [68] Na základe toho je uvedená výčitka Komisie prípustná.

65 — Rozsudky zo 14. mája 1998, Rada/de Nil a Impens, C-259/96 P, Zb. s. I-2915, body 32 a 33; Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, bod 372; France Télécom/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 64, bod 29, a Komisia/Schneider Electric, už citovaný v poznámke pod čiarou 59, bod 135.

66 — Rozsudok zo 7. júna 2007, Wunenburger/Komisia, C-362/05 P, Zb. 2007, s. I-4333, bod 80.

67 — V súvislosti s týmto oznámením pozri bod 26 týchto návrhov.

68 — V súvislosti so skreslením skutočností pozri judikatúru uvedenú v poznámke pod čiarou 59; k právnej kvalifikácii skutočností pozri uznesenie zo 17. septembra 1996, San Marco/Komisia, C-19/95 P, Zb. s. I-4435, bod 39, ako aj rozsudky Sumitomo Metal Industries a Nippon Steel/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, bod 39, a Komisia/Schneider Electric, už citovaný v poznámke pod čiarou 59, bod 191.

106. Táto výčitka Komisie je správna, aj pokiaľ ide o jej vecnú stránku.

107. Súd prvého stupňa sa v bodoch 136, 192 a 194 napadnutého rozsudku snaží o to, aby bola Komisia viazaná svojím pôvodným posúdením spoločne ponúknutých záväzkov spoločností De Beers a Alrosa. Súd prvého stupňa uvedené posúdenie považuje za oporný bod, pretože spoločne ponúknuté záväzky boli vhodným spôsobom, ako odstrániť problémy v oblasti hospodárskej súťaže, ktoré odhalila Komisia.

108. Súd prvého stupňa pritom nevzal do úvahy, že oznámenie v úradnom vestníku založené na článku 27 ods. 4 nariadenia č. 1/2003 musí vždy vychádzať z predbežného posúdenia Komisiou. Zmyslom a účelom tohto oznámenia je poskytnúť tretím stranám – v rámci prieskumu trhu – priestor na vyjadrenie svojho stanoviska k návrhu ponúknutých záväzkov. Na základe výsledkov uvedeného prieskumu trhu je Komisia povinná preskúmať svoje predbežné posúdenie situácie na trhu a znovu posúdiť vhodnosť ponúknutých záväzkov, pokiaľ ide o odstránenie problémov, ktoré odhalila v oblasti hospodárskej súťaže. Prieskum trhu pritom vôbec nemusí priniesť nové skutočnosti či pochybnosti; jeho výsledkom môže byť aj odlišné zhodnotenie už známych skutočností a napokon situácie v oblasti hospodárskej súťaže. Prieskum trhu by bol len fraškou, keby nemohol viesť k zmene pôvodného názoru Komisie.

109. Ak Súd prvého stupňa nesmie použiť ani oznámenie o výhradách ako kritérium na preskúmanie správnosti rozhodnutia Komisie,[69] tak to tým viac nesmie urobiť ani v prípade oznámenia v zmysle článku 27 ods. 4 nariadenia č. 1/2003. Uvedené oznámenie je tiež len reprodukciou predbežného posúdenia zo strany Komisie, navyše obsahuje príliš málo detailov a je založené iba na súhrnnom posúdení prípadu.

110. V danom prípade bolo navyše aj z textového znenia oznámenia v úradnom vestníku[70] jasné, že Komisia ešte nevykonala konečné posúdenie spoločne ponúknutých záväzkov spoločností De Beers a Alrosa, ktoré jej bolo predložené. Hoci Súd prvého stupňa toto znenie vzal na vedomie,[71] v napadnutom rozsudku z neho nevyvodil potrebné závery, pokiaľ išlo o dočasný charakter posúdení zo strany Komisie, ktoré boli súčasťou oznámenia.

69 — Rozsudok Impala, už citovaný v poznámke pod čiarou 25, najmä body 64, 65, 73 a 76; v tomto smere sa Súdny dvor s mojimi návrhmi z 13. decembra 2007 v uvedenej veci nestotožnil (pozri najmä ich body 171 až 176).

70 — V bode 16 oznámenia v úradnom vestníku sa nachádza takáto poznámka: „Komisia zamýšľa, v *závislosti od výsledku tejto previerky trhu*, prijať rozhodnutie podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 1/2003…“ (Kurzívou zdôraznila generálna advokátka.).

71 — Bod 136 druhá veta a bod 192 prvá veta napadnutého rozsudku.

111. Tým, že Súd prvého stupňa považoval oznámenie Komisie uverejnené v úradnom vestníku za dôkaz vhodnosti spoločne ponúknutých záväzkov spoločností De Beers a Alrosa, došlo k nesprávnej právnej kvalifikácii skutočností.

112. Výčitka Komisie, ktorá sa vzťahuje na oznámenie v úradnom vestníku, je teda dôvodná. Uvedené nesprávne právne posúdenie však nemôže viesť k zrušeniu napadnutého rozsudku, pretože odkaz na dané oznámenie je len jedným z argumentov, na ktorých Súd prvého stupňa založil svoje vývody týkajúce sa existencie a vhodnosti alternatívnych spôsobov riešenia. [72]

iv) O namietaných porušeniach článku 82 ES

113. Na záver Komisia Súdu prvého stupňa vyčíta, že pri skúmaní proporcionality dvakrát porušil článok 82 ES.

114. Predmetom týchto výčitiek sú vývody Súdu prvého stupňa súvisiace s možnými alternatívami k individuálne ponúknutým záväzkom spoločnosti De Beers, ktoré boli vyhlásené za záväzné. Komisia nesúhlasí najmä s bodmi 152 a 153 napadnutého rozsudku, v ktorých Súd prvého stupňa zaujíma stanovisko k návrhu spoločnosti Alrosa predať ročne časť surových diamantov tomu kupujúcemu, ktorý za ne ponúkne najviac. Po prvé Súd prvého stupňa vôbec nevzal do úvahy fakt, že spoločnosť De Beers je nielen najväčším kupujúcim na trhu so surovými diamantmi, ale že je na tomto trhu aj najväčším producentom. Po druhé Súd prvého stupňa nebral ohľad na to, že ani predaj záujemcovi ponúkajúcemu najviac nemôže spoločnosti zabrániť v tom, aby v súvislosti s predkladaním ponúk nezneužila svoje dominantné postavenie na trhu.

115. Na rozdiel od spoločnosti Alrosa považujem uvedené výčitky za neprípustné. V nijakom prípade nejde iba o zámienku, ako spochybniť posúdenie skutočností a dôkazov, ktoré vykonal Súd prvého stupňa. Naopak, pomocou týchto tvrdení sa nastoľuje právna otázka, či Súd prvého stupňa pri výklade a použití článku 82 ES použil správne kritériá [73] a či nezabudol zohľadniť právne relevantné skutočnosti.

72 — Ide o body 132 až 154 napadnutého rozsudku.

73 — Pozri bod 45 týchto návrhov vrátane judikatúry už citovanej v poznámke pod čiarou 25.

— O zanedbaní postavenia spoločnosti De Beers ako producenta

116. Prvá výčitka vychádzajúca z článku 82 ES sa týka bodu 153 napadnutého rozsudku, v ktorom Súd prvého stupňa označil spoločnosť De Beers za „najvýznamnejšieho kupujúceho na trhu“ bez toho, aby sa zaoberal skutočnosťou, že spoločnosť De Beers je na tom istom trhu zároveň aj najväčším producentom.

117. Komisia oprávnene kritizuje uvedený postup.

118. Súd prvého stupňa síce nepochybne vedel, že spoločnosť De Beers, ako aj spoločnosť Alrosa sú producentmi surových diamantov. [74] Túto okolnosť však pri skúmaní prípadných alternatív k individuálnemu vyhláseniu spoločnosti De Beers, ktoré bolo vyhlásené za záväzné, úplne odignoroval. Na rozhodujúcich miestach v odôvodnení rozsudku označuje spoločnosť De Beers výlučne za najvýznamnejšieho, resp. najväčšieho kupujúceho na trhu, na ktorý by spoločnosť Alrosa mala mať – podľa názoru Súdu prvého stupňa – aj naďalej prístup. [75]

119. Súd prvého stupňa pritom vôbec neberie do úvahy, že z hľadiska práva hospodárskej súťaže má pri posúdení dlhodobo existujúceho dodávateľského vzťahu medzi dvomi spoločnosťami obrovský rozdiel, či medzi spoločnosťami existuje aktuálny, alebo potenciálny konkurenčný vzťah.

120. Ak totiž obe spoločnosti pôsobia na trhu ako producenti, nie je v súlade s bežným konkurenčným správaním, ak jedna z týchto spoločností pravidelne skupuje celú produkciu druhej spoločnosti – alebo aspoň jej podstatnú časť –, najmä ak má kupujúci dominantné postavenie na trhu. Toto spoločnosť Alrosa na základe otázok na pojednávaní na Súdnom dvore priznala.

121. Aj spoločnosť s dominantným postavením na trhu má nepochybne právo na ochranu svojich vlastných obchodných záujmov. Článok 82 ES je však v rozpore so správaním spoločnosti, ktorá má na trhu dominantné postavenie, ak je jeho cieľom posilnenie jeho dominantného postavania a jeho zneužívanie. [76]

122. Presne takého nezákonného správania sa možno obávať, ak spoločnosť, ktorá má na trhu dominantné postavenie, skupuje

74 — Pozri aj skutkové zistenia uvedené v bodoch 8 a 9, ako aj citáciu z napadnutého rozhodnutia v bode 116 napadnutého rozsudku, v ktorej sa hovorí „o obchodnom vzťahu medzi spoločnosťou De Beers a jej najvýznamnejším konkurentom, ktorým je spoločnosť Alrosa“.

75 — Body 138 a 153 napadnutého rozsudku.

76 — Rozsudky zo 14. februára 1978, United Brands a United Brands Continentaal/Komisia, 27/76, Zb. s. 207, bod 189; zo 16. septembra 2008, Sot. Lélos kai Sia a i., C-468/06 až C-478/06, Zb. s. I-7139, bod 50, a z 11. decembra 2008, Kanal 5 a TV 4, C-52/07, Zb. s. I-9275, bod 26.

produkciu iného výrobcu, ktorý pôsobí na tom istom trhu. Tento druhý výrobca stráca dôvod budovať si svoj vlastný systém odbytu a vstúpiť do konkurencie s dominantnou spoločnosťou. Uvedená skutočnosť môže negatívne ovplyvniť štruktúru trhu a v konečnom dôsledku aj spotrebiteľa, najmä ak je konkurencia na danom trhu už tak či onak oslabená v dôsledku prítomnosti spoločnosti, ktorá má na ňom dominantné postavenie. Existuje riziko, že spoločnosť s dominantným postavením odkúpením produkcie druhého výrobcu nepriaznivo – na úkor spotrebiteľa – ovplyvní odbyt, a teda aj ceny na danom trhu. Uvedené správanie vôbec nesúvisí s ochranou legitímnych záujmov – v zásade prípustnou – spoločnosti, ktorá má na trhu dominantné postavenie.

124. Zanedbaním tejto dôležitej skutočnosti sa Súd prvého stupňa pri skúmaní proporcionality dopustil nesprávneho právneho posúdenia, ktoré je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku, a to preto, lebo je na ňom založená domnienka Súdu prvého stupňa, podľa ktorej v danom prípade existovali alternatívne spôsoby riešenia, ktoré by pre dotknuté spoločnosti predstavovali menšiu záťaž.

— O zanedbaní možnosti zneužitia postavenia zo strany predkladateľov ponúk na dražbách

123. Mimoriadne okolnosti, v ktorých by výnimočne nenastalo protiprávne konanie, Súd prvého stupňa v danom prípade nezistil. Práve naopak: hoci na to Komisia upozornila, [77] Súd prvého stupňa sa dvojitou úlohou spoločnosti De Beers – najväčšieho svetového výrobcu a najdôležitejšieho kupujúceho na trhu so surovými diamantmi – vôbec nezaoberal. Zohľadnenie tejto dvojitej úlohy však bolo nevyhnutnou podmienkou zmysluplného posúdenia skutočnosti, či každoročné vydraženie časti diamantov spoločnosti Alrosa záujemcovi, ktorý za ne ponúkne najvyššiu sumu, predstavuje vhodný spôsob, ako vzhľadom na článok 82 ES odstrániť problémy súvisiace s hospodárskou súťažou, ktoré Komisia zistila.

125. Druhá výčitka vychádzajúca z článku 82 ES je zameraná proti bodom 152 a 153 napadnutého rozsudku. Súd prvého stupňa v nich uvádza, že predaje *ad hoc* spoločnosti Alrosa realizované formou dražieb tomu záujemcovi, ktorý ponúkne najvyššiu sumu, nie sú samy osebe v rozpore s pravidlami hospodárskej súťaže, a to ani v prípade, ak by mali za následok, že spoločnosť De Beers by si potvrdila či posilnila svoju dominantnú pozíciu na trhu.

126. Komisia oprávnene namieta proti týmto tvrdeniam Súdu prvého stupňa.

77 — Pozri napríklad body 58, 63 a 68 prvostupňovej žalobnej repliky Komisie a bod 74 napadnutého rozsudku.

127. Súd prvého stupňa sa v uvedených bodoch totiž obmedzil na konštatovanie, že sa netreba obávať, že by spoločnosť Alrosa uprednostňovala pri dražbách spoločnosť De Beers, pretože vraj neexistujú nijaké dôvody na uplatnenie neobjektívnych kritérií hodnotenia ponúk zo strany spoločnosti Alrosa („iné kritériá, než je kritérium kvality ponuky“) [78].

128. Súd prvého stupňa pritom nezohľadnil, že na dražbách môže nielen na strane predávajúceho, ale aj na strane kupujúceho vzniknúť príležitosť na protiprávne konanie. Ak sa na dražbe zúčastňuje napríklad spoločnosť, ktorá produkuje a predáva výrobky konkurujúce draženým produktom, a navyše má na danom trhu aj dominantné postavenie, môže to viesť k vytláčaniu konkurencie z trhu. Môže nastať situácia, keď spoločnosť s dominantným postavením umelo zvyšuje ponuky, aby pomocou vytlačenia ostatných záujemcov prevzala kontrolu nad výrobou svojho – aktuálneho alebo potenciálneho – súpera. Na trhu to môže viesť k zníženiu ponuky a v konečnom dôsledku k umelému zvýšeniu cenovej hladiny, ktorú negatívne pocíti spotrebiteľ. Takéto správanie je zneužitím v zmysle článku 82 ES a vôbec nesúvisí s ochranou legitímnych záujmov spoločnosti s dominantným postavením na trhu. [79]

129. Od celkového posúdenia okolností konkrétneho prípadu určite závisí aj to, či sa treba na strane účastníkov dražby naozaj obávať spomínaného protiprávneho správania zo strany spoločnosti s dominantným postavením na trhu. Napadnutý rozsudok však neobsahuje žiadne poukázanie na to, že by sa Súd prvého stupňa uvedenou otázkou čo i len stručne zaoberal, a to napriek tomu, že na to mal na základe tvrdení Komisie dôvod. Komisia niekoľkokrát zdôraznila úlohu spoločnosti De Beers ako „tvorcu trhu“ a poukázala na doterajšie snahy spoločnosti De Beers o kontrolu produkcie na trhu s diamantmi. [80]

130. Súdu prvého stupňa v danom prípade postačovalo, že pri dražbách, ktoré navrhla spoločnosť Alrosa, neexistovalo na strane predávajúceho riziko, že by došlo k zneužitiu situácie pri rozhodovaní o ponukách. Tým sa však nedá na strane kupujúceho vylúčiť protiprávne správanie účastníka dražby, ktorý má na trhu dominantné postavenie.

131. Súd prvého stupňa sa zanedbaním tohto dôležitého hľadiska dopustil pri skúmaní proporcionality nesprávneho právneho posúdenia. Toto nesprávne právne posúdenie je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku, lebo je na ňom založená domnienka Súdu prvého stupňa, že v danom prípade existovali alternatívne spôsoby riešenia, ktoré by pre dotknuté spoločnosti znamenali menšiu záťaž.

78 — Bod 153 napadnutého rozsudku.

79 — Pozri ešte raz bod 121 týchto návrhov a judikatúru už citovanú v poznámke pod čiarou 76.

80 — Odôvodnenia č. 25, 26, 28 a 30 napadnutého rozhodnutia, ako aj body 64 a 65 žalobnej repliky Komisie v prvostupňovom konaní; pozri tiež bod 83 napadnutého rozsudku.

B — D*ruhý odvolací dôvod: právo byť vypočutý v správnom konaní*

132. Druhým odvolacím dôvodom Komisia Súdu prvého stupňa v podstate vyčíta nesprávne právne posúdenie, ku ktorému došlo v súvislosti s právom byť vypočutý v rámci správneho konania. Komisia okrem toho uvádza, že Súd prvého stupňa rozhodol *ultra petita*, a opätovne mu vyčíta nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku.

1. Predbežná otázka: Je druhý odvolací dôvod nerelevantný?

133. Podľa názoru spoločnosti Alrosa je druhý odvolací dôvod Komisie nerelevantný, pretože sa týka tých tvrdení napadnutého rozsudku, ktoré Súd prvého stupňa prijal len z preventívnych dôvodov.

134. Je pravda, že výčitka odvolateľa, ktorá je zameraná proti nepodstatnému odôvodneniu prvostupňového rozsudku, nemôže viesť k zrušeniu rozsudku, a preto ju treba zamietnuť ako nerelevantnú alebo neúčinnú („inopérant“) [81]. V danom prípade to však tak nie je.

135. Súd prvého stupňa síce vo svojich vývodoch týkajúcich sa porušenia práva byť vypočutý uviedol nanajvýš nepochopiteľným spôsobom, že je o tomto porušení potrebné rozhodnúť „navyše“ [82]. To však neznamená, že by v danom prípade išlo len o *obiter dicta*. Práve naopak, uvedené argumenty sú druhým pilierom rozsudku, na ktorom je založené vyhlásenie napadnutého rozhodnutia za neplatné. Je to zrejmé najmä pri pohľade na bod 204 napadnutého rozhodnutia, v ktorom je žalobný dôvod spoločnosti Alrosa týkajúci sa porušenia práva byť vypočutý vyplývajúceho zo zákona výslovne vyhlásený za dôvodný. V prípade argumentov týkajúcich sa práva byť vypočutý ide teda o relevantné dôvody, na ktorých je založený výrok napadnutého rozsudku.

136. Výčitku spoločnosti Alrosa, podľa ktorej je druhý odvolací dôvod neúčinný, preto treba zamietnuť.

81 — Rozsudky z 18. marca 1993, Parlament/Frederiksen, C-35/92 P, Zb. s. I-991, bod 31; z 8. mája 2003, T. Port/Komisia, C-122/01 P, Zb. s. I-4261, bod 17; z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb. s. I-5425, bod 148, a z 13. septembra 2007, Common Market Fertilizers/Komisia, C-443/05 P, Zb. s. I-7209, bod 137.

82 — Pozri body 158 a 204 napadnutého rozsudku. V jazyku konania sa uvádza, že tieto úvahy boli vykonané „for the sake of completeness“.

2. Skúmanie druhého odvolacieho dôvodu

a) O nedostatočnom odôvodnení (prvá časť druhého odvolacieho dôvodu)

137. Komisia najprv vyčíta, že napadnutý rozsudok obsahuje len nedostatočné odôvodnenie týkajúce sa nedostatkov zistených v súvislosti s právom byť vypočutý. Súd prvého stupňa nahrádza odôvodnenie čírym podozrením. V bodoch 201 a 203 napadnutého rozsudku Súd prvého stupňa nevysvetlil, prečo spoločnosť Alrosa nemohla „užitočne" reagovať na dokumenty, ktoré jej boli poskytnuté na nahliadnutie, [83] a nemala pri svojom práve byť vypočutá možnosť „plne toto právo vykonať". Navyše nebol dokázaný ani kauzálny nexus medzi zistenými nejasnosťami a výsledkom konania, čiže rozhodnutím o ponúknutých záväzkoch.

138. Tieto argumenty ma nepresvedčili.

139. Odôvodnenie prvostupňového rozsudku môže byť v určitom smere aj implicitné, ak z rozsudku jasne a jednoznačne vyplývajú úvahy súdu, takže dotknuté osoby môžu rozpoznať dôvody, ktoré viedli Súd prvého stupňa k rozhodnutiu, a Súdny dvor môže vykonávať svoju kontrolnú funkciu. [84]

140. V danom prípade z napadnutého rozsudku dostatočne jasne vyplýva, že Súd prvého stupňa pokladal právo spoločnosti Alrosa byť vypočutá v rámci konania za porušené z dôvodu oneskoreného poskytnutia podkladov. Podľa zistení Súdu prvého stupňa Komisia spoločnosti Alrosa znenie stanovísk tretích osôb, ktoré nebolo dôverné, poskytla „*až* 26. januára 2006, teda *viac než šesť týždňov* po dátume formálnej žiadosti [spoločnosti Alrosa] a *viac než tri mesiace* po stretnutí, ktoré sa konalo 27. októbra 2005"; Súd prvého stupňa tiež namieta, že tieto dokumenty sa spoločnosti Alrosa „predložili *súčasne* so zhrnutím individuálnych záväzkov [ponúknutých záväzkov] spoločnosti De Beers" [85]. Na základe toho dospel Súd prvého stupňa k záveru, že pokiaľ ide o právo byť vypočutý, spoločnosť Alrosa, „nemala možnosť plne toto právo vykonať" [86].

141. Komisia na to môže mať iný názor ako súd. Môže si myslieť, že spomínané podklady neboli poskytnuté oneskorene a v každom prípade včas na to, aby mohla spoločnosť Alrosa zaujať vecné stanovisko. Na rozdiel od Súdu prvého stupňa si Komisia môže myslieť aj to, že právo spoločnosti Alrosa byť

83 — V prípade predložených podkladov ide o stanoviská tretích zúčastnených subjektov získané v rámci prieskumu trhu a o výňatok z individuálne ponúknutých záväzkov spoločnosti De Beers (pozri bod 29 týchto návrhov).

84 — Rozsudky Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, bod 372; Bouygues a Bouygues Télécom/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, bod 42, a Komisia/Schneider Electric, už citovaný v poznámke pod čiarou 59, bod 135.

85 — Bod 201 napadnutého rozsudku (kurzívou zvýraznila generálna advokátka).

86 — Bod 203 napadnutého rozsudku.

vypočutá nebolo porušené alebo že jeho prípadné porušenie neovplyvnilo obsah napadnutého rozhodnutia. Tým však neuplatňuje výčitku proti formálnej nezákonnosti rozhodnutia z dôvodu nedostatočného odôvodnenia, ale pochybuje o presvedčivosti odôvodnenia Súdu prvého stupňa, a teda o vecnej (obsahovej) zákonnosti rozsudku.

142. Skutočnosť, že Súd prvého stupňa dospel k obsahovo inému záveru ako odvolateľka, nemôže sama osebe znamenať, že napadnutý rozsudok nebol riadne odôvodnený. [87]

143. Výčitku nedostatočného odôvodnenia treba teda zamietnuť.

b) O zásade *ne ultra petita* a o nároku na spravodlivé konanie (druhá časť druhého odvolacieho dôvodu)

144. Komisia ďalej kritizuje, že v napadnutom rozsudku sa konštatuje, že k porušeniu práva na vypočutie došlo z úplne iných dôvodov, ako boli dôvody, ktoré spoločnosť Alrosa uviedla vo svojej žalobe o neplatnosť, ktorú podala na Súd prvého stupňa. V prvostupňovom konaní mala spoločnosť Alrosa výčitky len voči tomu, že jej Komisia nevysvetlila dôvody na zmenu názoru na základe prieskumu trhu a že jej nedala príležitosť vyjadriť sa k novému posúdeniu prípadu. Otázky, ktoré Súd prvého stupňa pokladal za relevantné v súvislosti s právom byť vypočutý v rámci konania, spoločnosť Alrosa údajne nikdy nepoložila. Napadnutý rozsudok sa vraj nielenže neopiera o výčitku, ktorú spoločnosť Alrosa uplatnila pred Súdom prvého stupňa, ale ju dokonca výslovne zamieta. [88]

145. Podľa názoru Komisie rozhodol Súd prvého stupňa takýmto konaním *ultra petita* a navyše porušil aj právo na spravodlivé konanie.

i) O zásade ne ultra petita

146. Predovšetkým niet pochybností o tom, že sudca Spoločenstva rozhodujúci o žalobe o neplatnosť nesmie rozhodovať *ultra petita*. [89] To je vyjadrením dispozičnej zásady,

87 — Rozsudok Wunenburger/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 66, bod 80.

88 — Komisia sa odvoláva na bod 130 napadnutého rozsudku.

89 — Rozsudky zo 14. septembra 1999, Komisia/AssiDomän Kraft Products a i., C-310/97 P, Zb. s. I-5363, bod 52; z 15. februára 2001, Nachi Europe, C-239/99, Zb. s. I-1197, bod 24, a z 19. januára 2006, Comunità montana della Valnerina/Komisia, C-240/03 P, Zb. s. I-731, bod 43; pozri aj rozsudok zo 14. decembra 1962, Meroni/Vysoký úrad, 46/59 a 47/59, Zb. s. 837, 854.

podľa ktorej predmet sporu určujú účastníci konania a sudca nesmie prekročiť jeho rámec.

147. Zdá sa, že Komisia si myslí, že zásadu *ne ultra petita* treba chápať tak, že sudca Spoločenstva smie porušenie práva byť vypočutý konštatovať len v prípade, ak sú dôvody, ktoré žalobca uviedol v konaní pred Súdom prvého stupňa, opodstatnené.

148. Takýto názor je však nadmieru prísny. V súlade so zásadou *ne ultra petita* nesmie síce vyhlásenie neplatnosti prekročiť návrh žalobcu. [90] Sudca však nemôže byť viazaný argumentmi, ktoré mu účastníci konania predložili na podporu svojich návrhov, ak sa chce vyhnúť riziku, že svoje rozhodnutie v tom-ktorom prípade založil na nesprávnych právnych úvahách. [91] Ako to výstižne vyjadril generálny advokát Léger, sudca vo svojej úlohe nie je v nijakom prípade pasívny a nemôže byť obmedzený iba na to, aby bol „hlasom účastníkov konania“ [92].

149. V tomto prípade spoločnosť Alrosa v jednom zo svojich žalobných dôvodov pred Súdom prvého stupňa namietala, že došlo k porušeniu jej práva byť vypočutá. Na rozdiel od názoru Komisie Súd prvého stupňa teda porušenie práva byť vypočutý nekonštatoval *ex offo*, ale na návrh žalobkyne. To, že Súd prvého stupňa pri rozhodovaní o uvedenom žalobnom dôvode vychádzal z iných argumentov, ako boli argumenty spoločnosti Alrosa, ešte nepredstavuje odklon od predmetu sporu v prvostupňovom konaní, a teda ani rozhodnutie *ultra petita*. [93]

ii) O nároku na spravodlivé konanie

150. Komisia ďalej kritizuje fakt, že pochybenie pri vypočutí, ktoré Súd prvého stupňa v konečnom dôsledku konštatoval, nikdy nebolo predmetom diskusie medzi účastníkmi konania. Komisia to pokladá za porušenie zásady spravodlivého konania.

151. Na to, aby sa zabezpečilo spravodlivé konanie, musí súd v neposlednom rade rešpektovať právo účastníkov konania na obhajobu. Zásada dodržiavania práva na obhajobu predstavuje základnú zásadu práva

90 — Rozsudky Komisia/AssiDomän Kraft Products a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 89, bod 52, a Comunità montana della Valnerina/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 89, bod 43.

91 — Uznesenia z 27. septembra 2004, UER/M6 a i., C-470/02 P, bod 69, a z 13. júna 2006, Mancini/Komisia, C-172/05 P, Zb. s. I-77, bod 41.

92 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger 2. apríla 1998 vo veci Parlament/Gutiérrez de Quijano y Lloréns, C-252/96 P, Zb. s. I-7421, bod 36.

93 — V tomto zmysle pozri rozsudok Parlament/Gutiérrez de Quijano y Lloréns, už citovaný v poznámke pod čiarou 92, bod 34, a uznesenie UER/M6 a i., už citované v poznámke pod čiarou 91, bod 74.

Spoločenstva. [94] Bolo by porušením tejto zásady, ak by súdne rozhodnutie vychádzalo zo skutkových okolností a z dokumentov, s ktorými sa účastníci konania, alebo jeden z nich, nemohli oboznámiť a ku ktorým sa preto ani nemohli vyjadriť. [95] Povedané inými slovami, rešpektovanie práva na obhajobu zabezpečuje, že strany nemusia čeliť prekvapujúcim súdnym rozhodnutiam. [96]

152. K prekvapujúcemu rozhodnutiu môže zaiste dôjsť nielen v tom prípade, keď sa Súd prvého stupňa opiera o skutočnosti alebo dôkazy, ktoré účastníkom konania alebo jednému z nich neboli známe. Aj zhodnotenie skutkového stavu, ktoré Súd prvého stupňa vykoná, môže byť pre účastníkov konania prekvapením, a to vtedy, ak sa Súd prvého stupňa opiera o skutočnosti, o ktorých strany síce vedeli, no ktoré nikdy neboli predmetom objasňovania v rámci súdneho konania. [97]

153. V danom prípade k tomu došlo v súvislosti s odovzdaním písomností spoločnosti Alrosa. Niet sporu o tom, kedy boli dokumenty odovzdané. Zo spisov však vyplýva, že žiadny z účastníkov konania v rámci prvostupňovej písomnej časti konania na Súde prvého stupňa nenamietal proti oneskorenému odovzdaniu písomností. [98] Podľa tvrdení Komisie, voči ktorým spoločnosť Alrosa nemala námietky, nebola o tomto probléme reč ani počas ústnej časti konania. Problém nebol ani predmetom písomných otázok Súdu prvého stupňa a Súd prvého stupňa nepovažoval za potrebné ani v záujme jeho vysvetlenia nariadiť opätovné otvorenie ústnej časti konania. [99]

154. Komisia okrem toho v postavení žalovanej nevidela dôvod, pre ktorý by sa – čo i len preventívne – mala k problému vyjadriť. Platí to o to viac, že skrátené konanie pred Súdom prvého stupňa sa spája s mimoriadnym tlakom na účastníkov konania, nielen pokiaľ ide o rozsah ich vyjadrení, ale aj čo sa týka lehôt, ktoré sa majú dodržať. [100]

155. Za týchto okolností bolo prekvapujúcim rozhodnutím, že Súd prvého stupňa

94 — Rozsudky z 10. júla 1986, Belgicko/Komisia, 234/84, Zb. s. 2263, bod 27; z 24. októbra 1996, Komisia/Lisrestal a i., C-32/95 P, Zb. s. I-5373, bod 21; z 8. marca 2007, Gerlach, C-44/06, Zb. s. I-2071, bod 38, a z 13. septembra 2007, Land Oberösterreich a Rakúsko/Komisia, C-439/05 P a C-454/05 P, Zb. s. I-7141, bod 36; pokiaľ ide o dodržiavanie práva na obhajobu v súdnom konaní, osobitne pozri rozsudok z 2. októbra 2003, Corus UK/Komisia, C-199/99 P, Zb. s. I-11177, bod 19.

95 — Rozsudky z 22. marca 1961, SNUPAT/Vysoký úrad, 42/59 a 49/59, Zb. s. 111, bod 169; z 10. januára 2002, Plant a i./Komisia a South Wales Small Mines, C-480/99 P, Zb. s. I-265, bod 24; a Corus UK/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 94, bod 19.

96 — V tejto súvislosti pozri aj moje návrhy z 27. septembra 2006 vo veci PKK a KNK/Rada, už citované v poznámke pod čiarou 59, bod 67.

97 — Z uznesenia UER/M6 a i. (už citovaného v poznámke pod čiarou 91, bod 74) možno vyvodiť, že prvostupňový rozsudok sa nesmie opierať o „nouvelle thèse inspirée par le Tribunal".

98 — Pozri ešte raz bod 201 napadnutého rozsudku a bod 140 týchto návrhov.

99 — Článok 62 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

100 — Pozri článok 76a Rokovacieho poriadku Súdu prvého stupňa, ako aj rozsudok Royal Philips Electronics/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 41, bod 205.

odôvodnil porušenie práva byť vypočutý predovšetkým oneskoreným poskytnutím písomných podkladov zo strany Komisie. Skutočnosť, že Súd prvého stupňa nedal pred vydaním rozsudku Komisii možnosť, aby sa o tomto aspekte vyjadrila, predstavuje porušenie práva na obhajobu, a teda procesnoprávnu vadu.

156. Príslušná výčitka Komisie je teda dôvodná. Keďže nie je možné vylúčiť, že Komisia by pri vysvetľovaní oneskorenia použila pred Súdom prvého stupňa argumenty, na základe ktorých by Súd prvého stupňa dospel k inému záveru, je táto vada konania dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku.

c) O vplyvoch prípadného porušenia práva byť vypočutý na rozhodnutie Komisie (štvrtá časť druhého odvolacieho dôvodu)

157. Komisia uplatňuje ďalej námietku proti tomu, že sa Súd prvého stupňa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď nepreukázal, aké následky na napadnuté rozhodnutie by mohlo mať prípadné porušenie práva byť vypočutý spoločnosti Alrosa.

158. Je ustálenou judikatúrou, že vada konania je dôvodom na vyhlásenie neplatnosti rozhodnutia Komisie len v prípade, ak je možné, že by sa správne konanie skončilo inak, ak by v rámci neho nedošlo k pochybeniu. [101] Povedané inými slovami, to, že by vada konania mala vplyv na obsah rozhodnutia Komisie, nesmie byť vylúčené, to znamená, že rozhodnutie mohlo mať iný obsah. [102]

159. Súd prvého stupňa v danom prípade konštatoval porušenie práva byť vypočutý, zároveň však uviedol, že „rozsah, v akom táto nezrovnalosť mohla ovplyvniť rozhodnutie Komisie, sa nemôže v prejednávanej veci jasne preukázať“ [103].

160. Táto nezrozumiteľná formulácia by – aspoň na prvý pohľad – naozaj mohla vyvolať podozrenie, že Súd prvého stupňa zrušil napadnuté rozhodnutie z dôvodu procesnej vady bez toho, aby predtým dostatočne posúdil, či by zistené procesné pochybenie mohlo vôbec ovplyvniť obsah rozhodnutia.

101 — Rozsudky z 10. júla 1980, Distillers Company/Komisia, 30/78, Zb. s. 2229, bod 26, a zo 14. februára 1990, Francúzsko/Komisia, C-301/87, Zb. s. I-307, bod 31; v rovnakej súvislosti aj rozsudky Aalborg Portland a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, bod 73, a z 29. júna 2006, SGL Carbon/Komisia, C-308/04 P, Zb. s. I-5977, body 97 a 98.

102 — Rozsudky z 29. októbra 1980, Van Landewyck a i./Komisia, 209/78 až 215/78 a 218/78, Zb. s. 3125, bod 47, a z 23. apríla 1986, Bernardi/Parlament, 150/84, Zb. s. 1375, bod 28.

103 — Bod 203 napadnutého rozsudku.

161. Pri bližšom posúdení zistíme, že formulácia Súdu prvého stupňa vlastne vyjadruje jeho názor, že procesná vada, ktorú Súd prvého stupňa zistil, mohla ovplyvniť výsledok správneho konania. Len konkrétny rozsah tohto vplyvu sa podľa názoru Súdu prvého stupňa nedal jednoznačne určiť.

162. Tým sa Súd prvého stupňa – napriek ním zvolenej nezrozumiteľnej formulácii – ešte stále pohybuje v rámci právnych požiadaviek na vyhlásenie rozhodnutia za neplatné z dôvodu procesného pochybenia. Pre takéto vyhlásenie neplatnosti nie je totiž rozhodujúci presný rozsah, v ktorom bol obsah rozhodnutia ovplyvnený procesnou vadou.

163. Ak procesné pochybenie, ktoré Súd prvého stupňa zistil, spočíva v porušení práva byť vypočutý, bude tak či onak ťažké zistiť, v akej miere to malo vplyv na obsah rozhodnutia Komisie. Úplne nie je možné vylúčiť ani to, či by v prípade riadneho vypočutia nebolo prijaté rovnaké rozhodnutie.

164. Vypočutie má dotknutému subjektu poskytnúť príležitosť zaujať stanovisko a tým z obsahového hľadiska ovplyvniť proces prijímania rozhodnutia zo strany Komisie. Preto je už len obyčajná možnosť, že by malo pochybenie pri vypočúvaní vplyv na obsah rozhodnutia, dôvodom na jeho vyhlásenie za neplatné.

165. Štvrtá časť druhého odvolacieho dôvodu je teda nedôvodná.

d) O rozsahu práva spoločnosti Alrosa byť vypočutá (tretia časť druhého odvolacieho dôvodu)

166. Na záver Komisia namieta, že Súd prvého stupňa v danom prípade nerešpektoval rozsah práva byť vypočutý, ktoré mala spoločnosť Alrosa.

i) Úvodná poznámka

167. Podľa článku 41 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie [104] má každá osoba pred prijatím akéhokoľvek individuálneho opatrenia, ktoré by sa jej mohlo nepriaznivo dotýkať, právo na vypočutie. Túto zásadu je

104 — Charta základných práv Európskej únie bola slávnostne vyhlásená najprv 7. decembra 2000 na summite v Nice (Ú. v. ES C 364, s. 1) a druhýkrát 12. decembra 2007 v Štrasburgu (Ú. v. EÚ C 303, s. 1).

potrebné dodržiavať pri výklade a použití nariadenia č. 1/2003 [105].

168. Právo byť vypočutý je súčasťou práva na obhajobu, ktorého dodržiavanie v každom konaní začatom proti osobe, ktoré jej môže byť prijatým rozhodnutím na ujmu, predstavuje základnú zásadu práva Spoločenstva. [106]

169. Pokiaľ ide o protimonopolné konanie, právo byť vypočutý je upravené najmä v článku 27 nariadenia č. 1/2003, ako aj v článkoch 10 a 15 vykonávacieho nariadenia č. 773/2004.

ii) O výčitke zo strany Komisie

170. Komisia Súdu prvého stupňa v podstate vyčíta, že spoločnosti Alrosa neprávom priznal postavenie „príslušného podniku“.

171. V skutočnosti Súd prvého stupňa uvádza, že len spoločnosť De Beers môže byť v konaní podľa článku 82 ES „príslušným podnikom“. Spoločnosť Alrosa však napriek tomu nie je iba obyčajnou „zúčastnenou treťou stranou“ [107]. Na vysvetlenie Súd prvého stupňa poukazuje na spôsob, akým Komisia v rámci oboch konaní o dohode medzi spoločnosťou De Beers a spoločnosťou Alrosa uskutočnila dve správne konania. [108] Súd prvého stupňa na základe príkladov okrem toho zdôrazňuje, že s obidvomi paralelnými konaniami podľa článkov 81 a 82 ES „v skutočnosti tak Komisia, ako aj žalobca a De Beers zaobchádzali ako s jediným konaním“ [109]. Na základe toho dospel Súd prvého stupňa k záveru, že spoločnosti Alrosa sa „v prípade konania posudzovaného ako celok priznajú práva, ktoré sú udelené ‚príslušnému podniku‘ v zmysle nariadenia č. 1/2003“ [110].

172. Uvedené argumenty nie sú presvedčivé.

105 — Odôvodnenie č. 37 nariadenia č. 1/2003. Hoci Charta základných práv Európskej únie zatiaľ nevyvoláva také záväzné právne účinky, aké vyvoláva primárne právo, poskytuje ako prameň práva dôležité informácie o základných právach zaručených právom Spoločenstva, najmä vtedy, ak na ňu právny akt Spoločenstva výslovne odkazuje; pozri rozsudok z 27. júna 2006, Parlament/Rada, nazvaný „Zlúčenie rodiny“, C-540/03, Zb. s. I-5769, bod 38, ako aj bod 108 návrhov, ktoré som predniesla 8. septembra 2005 v tejto veci.

106 — Pozri judikatúru už uvedenú v poznámke pod čiarou 94; špeciálne o dodržiavaní práva na obhajobu vo Verteidigungsrechte in wettbewerbsrechtlichen Verwaltungsverfahren pozri napríklad rozsudky z 18. októbra 1989, Orkem/Komisia (374/87, Zb. s. 3283, bod 32) a z 3. septembra 2009, Prym s Prym Consumer/ Komisia (C-534/07 P, Zb. s. I-7415, bod 26).

107 — Body 176 a 177 napadnutého rozsudku.

108 — Bod 178 napadnutého rozsudku.

109 — Bod 186 napadnutého rozsudku.

110 — Bod 187 napadnutého rozsudku.

173. Pri formulácii práva byť vypočutý zákonodarca Spoločenstva v článku 27 nariadenia č. 2/2003, ako aj v článkoch 10 a 15 vykonávacieho nariadenia č. 773/2004 zámerne spravil odstupňovanie medzi jednotlivými osobami, ktoré by sa v tej-ktorej podobe mohli zúčastniť na protimonopolnom konaní. Práva účastníkov správneho konania (označovaných aj ako „príslušné podniky“) sú väčšie ako práva tretích strán, ktoré majú síce záujem na výsledku konania, no nebudú adresátmi rozhodnutia, ktoré má Komisia prijať.

174. Niet pochybností o tom, že Komisia v danom prípade uskutočnila dve paralelné konania. Jedno z nich bolo založené na článku 81 ES a druhé na článku 82 ES. V prvom konaní mala spoločnosť Alrosa ako strana oznámenej zmluvy postavenie príslušného podniku – rovnako ako spoločnosť De Beers. V druhom konaní mala toto postavenie len spoločnosť De Beers – ako spoločnosť s pravdepodobným dominantným postavením na trhu, nie však spoločnosť Alrosa.

175. Z toho vyplýva, že v konaní podľa článku 82 ES, ktoré bolo ukončené napadnutým rozhodnutím, požívala spoločnosť Alrosa len menej rozsiahle práva zúčastnenej tretej strany.

176. Len ak by sa preukázalo, že Komisia v danom prípade svojvoľne, to znamená bez vecného dôvodu, uskutočnila o jednom skutkovom stave dve samostatné konania, museli by spoločnosti Alrosa – povedané slovami Súdu prvého stupňa – „v prípade konania posudzovaného ako celok“ byť priznané také práva, aké patria príslušnému podniku [111].

177. Súd prvého stupňa však v danom prípade nezistil, že by zo strany Komisie došlo k takému nesprávnemu použitiu voľnej úvahy. Neexistovali pre to ani oporné body. Práve naopak: to, že sa uskutočnili dve samostatné správne konania, bolo na základe ich odlišného skutkového základu – na jednej strane článok 81 ES (článok 53 Dohody o EHP) a na druhej strane článok 82 ES (článok 54 Dohody o EHP) – vecne správne. Vzhľadom na článok 82 ES (článok 54 Dohody o EHP) mohlo byť oznámenie o výhradách a rozhodnutie Komisie, ktorým sa konanie ukončilo, adresované len spoločnosti De Beers ako spoločnosti s pravdepodobne dominantným postavením na trhu.

178. Keďže Súd prvého stupňa predpokladal, že spoločnosť Alrosa musí byť vzhľadom na konanie podľa článku 82 ES zrovnoprávnená s príslušným podnikom, došlo z jeho strany k pochybeniu.

179. Spoločnosť Alrosa namieta, že napadnuté rozhodnutie má v praxi rovnaké účinky

111 — Bod 187 napadnutého rozsudku.

ako rozhodnutie o ukončení porušovania podľa článku 7 nariadenia č. 1/2003, ktorého je adresátom. V budúcnosti jej bude brániť obchodovať so spoločnosťou De Beers.

180. V tejto súvislosti treba poznamenať, že dispozičná časť napadnutého rozhodnutia je adresovaná len spoločnosti De Beers a jej dobrovoľné zrieknutie sa nákupov v spoločnosti Alrosa je vyhlásené za záväzné. Následky na budúce obchodné vzťahy, ktoré spomínala spoločnosť Alrosa, vyplývajú z napadnutého rozhodnutia nanajvýš nepriamo. Takéto čisto reflexné účinky dohôd o ponúknutých záväzkoch nie sú však práve typické pre príslušné podniky (strany) ako pre zúčastnené tretie subjekty.

181. Na rozdiel od názoru spoločnosti Alrosa nie je možné pokladať túto spoločnosť ani za príslušný podnik v zmysle článku 82 ES, pretože Komisia predtým zamietla záväzky spoločne ponúknuté spoločnosťami De Beers a Alrosa. K uvedenému zamietnutiu spoločne ponúknutých záväzkov nedošlo totiž v rámci konania podľa článku 82 ES, o ktorom je tu reč, ale v paralelne prebiehajúcom konaní podľa článku 81 ES. Z tohto dôvodu nie je odmietnutie spoločne ponúknutých záväzkov predmetom napadnutého rozhodnutia v rámci konania podľa článku 82 ES. Spoločne ponúknuté záväzky Komisia naopak pokladala iba za kritérium, ktoré treba zohľadniť pri skúmaní proporcionality vzhľadom na záujmy spoločnosti Alrosa ako zúčastnenej tretej strany.

182. V dôsledku toho došlo zo strany Súdu prvého stupňa k pochybeniu tým, že dal spoločnosť Alrosa na roveň postaveniu príslušného podniku. Toto pochybenie sa odráža aj v ďalších tvrdeniach Súdu prvého stupňa v napadnutom rozsudku, a to až po vyhlásenie napadnutého rozhodnutia za neplatné. [112] Na ňom je založená najmä domnienka Súdu prvého stupňa, že Komisia mala spoločnosti Alrosa umožniť nahliadnutie do spisov. [113] Právo na nahliadnutie do spisov majú len účastníci správneho konania (článok 27 ods. 2 druhá veta nariadenia č. 1/2003) a možno ho uplatniť až po doručení oznámenia o výhradách (článok 15 ods. 1 druhá veta nariadenia č. 773/2004). Keďže spoločnosť Alrosa nebola účastníčkou správneho konania podľa článku 82 ES, o ktorom je reč, ale len účastníčkou paralelne prebiehajúceho správneho konania podľa článku 81 ES, nemala predtým, ako bolo prijaté napadnuté rozhodnutie, právo nahliadnuť do spisov.

183. Na základe uvedeného je tretia časť druhého odvolacieho dôvodu dôvodná a je dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku.

112 — Body 197 až 203 napadnutého rozsudku.
113 — Bod 197 napadnutého rozsudku.

C — *Predbežný záver*

184. Hoci sú niektoré výčitky, ktoré Komisia uplatnila, nedôvodné, súhrnne možno konštatovať, že jej odvolanie je úspešné a vedie k zrušeniu napadnutého rozhodnutia ako celku.

VI — Posúdenie prvostupňovej žaloby spoločnosti Alrosa

185. V súlade s článkom 61 ods. 1 svojho štatútu môže Súdny dvor, ak to stav konania dovoľuje, vydať konečný rozsudok vo veci.

186. V danom prípade tak môže postupovať. Všetky skutkové a právne otázky, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie o žalobe spoločnosti Alrosa, už boli pred Súdom prvého stupňa vysvetlené v prvostupňovom konaní a účastníci konania dostali príležitosť vymeniť si argumenty. Nie je teda potrebné vrátiť vec Súdu prvého stupňa a Súdny dvor je oprávnený rozhodnúť o žalobe o zrušenie napadnutého rozhodnutia, ktorú podala spoločnosť Alrosa.

A — *Formálna zákonnosť napadnutého rozhodnutia (prvý žalobný dôvod)*

187. Prvým žalobným dôvodom prvostupňovej žaloby spoločnosť Alrosa namieta, že došlo k porušeniu jej práva byť vypočutá.

1. Nárok spoločnosti Alrosa na vypočutie

188. V žalobnej odpovedi v rámci prvostupňového konania vyjadrila Komisia svoje pochybnosti o tom, či spoločnosť Alrosa vôbec mala v danom prípade právo byť vypočutá.

189. Takému názoru by chýbal akýkoľvek právny základ.

190. Spoločnosť Alrosa, ako už bolo spomenuté [114], síce nebola účastníčkou („príslušným podnikom“) v tomto prípade relevantného konania podľa článku 82 ES. Niet však najmenšej pochybnosti o tom, že spoločnosť Alrosa mala na výsledku konania oprávnený záujem. Tento záujem vyplýva zo skutočnosti, že v prípade zmluvného partnera, ktorého si spoločnosť Alrosa vyhliadla, išlo o spoločnosť s pravdepodobne dominantným postavením na trhu. Takého zmluvného partnera musí Komisia – na jeho návrh – vypočuť predtým, ako prijme rozhodnutie o ponúknutých záväzkoch, na základe ktorého bude ukončenie dodávateľských vzťahov medzi spoločnosťou s dominantným postavením na trhu a jej zmluvným partnerom vyhlásené za záväzné.

192. Jasné je tiež to, že spoločnosť Alrosa požívala ako zúčastnená tretia strana menšie práva než „príslušná spoločnosť“, resp. ako strana v článku 9 ods. 1 a v článku 27 ods. 1 a 2 nariadenia č. 1/2003. Spoločnosť Alrosa nemala predovšetkým nárok na oznámenie o výhradách či na porovnateľnú písomnosť ani na nahliadnutie do spisu (pozri článok 27 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, ako aj článok 10 ods. 1 a 2 a článok 15 ods. 1 nariadenia č. 773/2004).

2. Predmet práva spoločnosti Alrosa na vypočutie

191. Na účely tohto právneho sporu netreba zatiaľ rozhodnúť, či mala byť spoločnosť Alrosa ako zúčastnená tretia strana v zmysle článku 27 ods. 3 druhej vety nariadenia č. 1/2003 vypočutá. [115] Ako vysvetľuje judikatúra, právo byť vypočutý pred súdom, ktoré je súčasťou základných práv, musí byť zaručené aj v prípade, že neexistuje právna úprava príslušného konania. [116] Keďže rozhodnutie o ponúknutých záväzkoch predstavuje z hľadiska spoločnosti Alrosa nepriaznivé individuálne opatrenie, musela byť spoločnosť Alrosa na požiadanie jednoznačne vypočutá. V prospech toho svedčí aj hodnotenie, ktoré zákonodarca vyjadril v článku 27 ods. 4 nariadenia č. 1/2003.

193. Názory účastníkov konania sa líšia, predovšetkým pokiaľ ide o to, na čo sa právo spoločnosti Alrosa byť vypočutá vzťahuje.

194. Spoločnosť Alrosa žiada o vysvetlenie dôvodov, na základe ktorých boli rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch, ktoré predložila spolu so spoločnosťou De Beers, zamietnuté, a chcela by sa k nim vyjadriť.

195. Spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa však neboli predložené v konaní podľa článku 82 ES, ale v paralelne prebiehajúcom konaní podľa článku 81 ES. Z tohto dôvodu nie sú ani predmetom napadnutého rozhodnutia; na základe neho nedošlo

114 — Pozri body 174 a 175 týchto návrhov.

115 — Systematické postavenie tretieho odseku v rámci článku 27 nariadenia č. 1/2003 za prvým odsekom naznačuje, že tento odsek možno použiť len pri prijímaní rozhodnutí podľa článkov 7, 8, 23 a článku 24 ods. 2 daného nariadenia.

116 — Pozri rozsudky už citované v poznámke pod čiarou 106.

k ich zamietnutiu, ale Komisia ich len vysvetlila na účel kartelového posúdenia daného prípadu. Predmetom napadnutého rozhodnutia sú iba individuálne ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers, ktoré Komisia vyhlásila za záväzné.

196. V dôsledku toho mala byť spoločnosť Alrosa vypočutá, len pokiaľ ide o individuálne ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers, ako aj o úmysel Komisie vyhlásiť ich za záväzné. Tieto individuálne ponúknuté záväzky mali zároveň údajne negatívne následky pre spoločnosť Alrosa: ukončenie všetkých obchodných vzťahov so spoločnosťou De Beers súvisiacich so surovými diamantmi.

197. Všetko uvedené však ešte neznamená, že by spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa nemali rozhodujúcu úlohu, čo sa týka vypočutia spoločnosti Alrosa predtým, ako bolo prijaté napadnuté rozhodnutie.

198. Na to, aby sa zúčastneným tretím stranám, ako je spoločnosť Alrosa, poskytla možnosť zaujať stanovisko, musí ich Komisia informovať prinajmenšom o hlavných črtách obsahu rozhodnutia, ktoré plánuje prijať. Ide nielen o údaje týkajúce sa podstatného obsahu ponúknutých záväzkov, ktoré majú byť vyhlásené za záväzné, ale aj o uvedenie najdôležitejších dôvodov, ktoré Komisiu viedli k tomu, že tieto ponúknuté záväzky schválila.

199. V tomto prípade mala Komisia informovať spoločnosť Alrosa o podstate obsahu záväzkov individuálne ponúknutých spoločnosťou De Beers – išlo v nich o postupné znižovanie nákupu surových diamantov od spoločnosti Alrosa a úplné ukončenie takýchto obchodov od roku 2009. Okrem toho mala Komisia spoločnosti Alrosa vysvetliť tie najdôležitejšie dôvody, na základe ktorých sa rozhodla vyhlásiť tieto individuálne ponúknuté záväzky za záväzné.

200. Je jasné, že Komisia pritom nemusela vysvetľovať, že spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa, ktoré dostala predtým, nepostačujú na to, aby odstránili problémy v oblasti hospodárskej súťaže, ktoré Komisia odhalila. Len tak sa spoločnosti Alrosa mohlo umožniť, aby sa zmysluplne vyjadrila k primeranosti plánovaného rozhodnutia z hľadiska vlastných obchodných záujmov. Z tohto pohľadu má spoločnosť Alrosa pravdu, keď tvrdí, že napadnuté rozhodnutie úzko súvisí s predošlým odmietnutím spoločne ponúknutých záväzkov zo strany Komisie.

201. Na tomto základe je potrebné v ďalšej časti preskúmať, či Komisia rešpektovala právo spoločnosti Alrosa na vypočutie.

3. Právo spoločnosti Alrosa na vypočutie nebolo porušené

202. Spoločnosť Alrosa tvrdí, že Komisia ju neinformovala o svojom zmenenom posúdení skutkového stavu, na základe ktorého v napadnutom rozhodnutí napokon zamietla spoločne ponúknuté záväzky a schválila individuálne ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers. Spoločnosť Alrosa nedostala možnosť vyjadriť sa k tomuto zmenenému posúdeniu skutkového stavu zo strany Komisie.

203. Ako však vyplýva zo skutkových zistení Súdu prvého stupňa,[117] Komisia už na stretnutí 27. októbra 2005 informovala spoločnosti Alrosa a De Beers o výsledkoch prieskumu trhu. Komisia súčasne vyzvala obe spoločnosti, aby jej v súvislosti s výsledkami prieskumu trhu do konca novembra 2005 predložili nové spoločne ponúknuté záväzky smerujúce k úplnému ukončeniu ich obchodných vzťahov od roku 2009.

204. Už takýmto spôsobom sa spoločnosť Alrosa dozvedela, že podľa názoru Komisie spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa nepovažuje za postačujúce na odstránenie problémov súvisiacich s hospodárskou súťažou. Od tohto stretnutia spoločnosť Alrosa tak isto vedela, že ďalšie pokračovanie obchodných vzťahov medzi ňou a spoločnosťou De Beers, ako to bolo plánované v oznámenej dohode a v spoločne ponúknutých záväzkoch, Komisia považovala za (už) prijateľné a bola ochotná akceptovať len také ponúknuté záväzky, ktoré by smerovali k úplnému ukončeniu obchodných vzťahov medzi obidvomi spoločnosťami.

205. Ak vezmeme do úvahy, že spoločnosť Alrosa bola ako účastníčka paralelne prebiehajúceho konania podľa článku 81 ES dôverne oboznámená so situáciou na trhu a s pozadím konania, mohli už takéto ústne vysvetlenia zo strany Komisie postačovať na to, aby mohla spoločnosť Alrosa zaujať rozumné stanovisko, v ktorom by na jednej strane mohla spomenúť svoje vlastné hospodárske záujmy a na strane druhej – podľa nej nedostatočnú – primeranosť úplného ukončenia obchodných vzťahov so spoločnosťou De Beers. Spoločnosť Alrosa nemala ako zúčastnená tretia strana tak či onak nijaký nárok na písomnú informáciu, ba dokonca ani len na písomnosť, ktorá by bola z hľadiska rozsahu porovnateľná s oznámením o výhradách.

206. Od stretnutia 27. októbra 2005 mala spoločnosť Alrosa príležitosť, aby svojmu názoru týkajúcemu sa úplného ukončenia

117 — Bod 21 napadnutého rozsudku; pozri aj bod 27 týchto návrhov.

obchodných vzťahov so spoločnosťou De Beers zabezpečila účinok.

207. Túto možnosť spoločnosť Alrosa aj využila. Zo spisu vyplýva, že v liste zo 6. decembra 2005 vysvetlila členovi Komisie, ktorý bol kompetentný pre oblasť hospodárskej súťaže, svoje stanovisko. [118] Listom zo 6. februára 2006 sa spoločnosť Alrosa vyjadrila aj k individuálne ponúknutým záväzkom spoločnosti De Beers a k pripomienkam tretích strán k prieskumu trhu. [119]

208. Na viac, ako na takúto príležitosť na vyjadrenie stanoviska, nemala spoločnosť Alrosa ako zúčastnený tretí subjekt nárok.

209. Na základe toho treba výčitku spoločnosti Alrosa, že došlo k porušeniu jej práva na vypočutie, zamietnuť ako nedôvodnú.

210. Len kvôli úplnosti je potrebné uviesť, že súčasťou práva zúčastnených tretích strán na vypočutie nie je v nijakom prípade oprávnenie predkladať Komisii predtým, ako prijme rozhodnutie, nové ponuky záväzkov. Len príslušné podniky v zmysle článku 9 ods. 1 nariadenia č. 1/2003 môžu účinne ponúkať záväzky. [120] Z okolnosti, že spoločnosť Alrosa nemohla – napríklad z časových dôvodov –navrhnúť „nové spoločné záväzky so spoločnosťou De Beers“ [121], nemôže byť preto v nijakom prípade dôvodom porušenia práva byť vypočutý. V bode 201 napadnutého rozsudku to Súd prvého stupňa nevzal do úvahy. A zabudla na to aj spoločnosť Alrosa, keďže sa – pokiaľ ide o daný bod – pripojila k názoru Súdu prvého stupňa.

B — *Vecná zákonnosť napadnutého rozhodnutia (druhý a tretí žalobný dôvod)*

211. Vecná zákonnosť napadnutého rozhodnutia je predmetom ďalších dvoch žalobných dôvodov, pomocou ktorých spoločnosť Alrosa v prvostupňovom konaní upozorňuje na porušenie článku 82 ES, článku 9 nariadenia č. 1/2003, ako aj na nedodržanie zásady zmluvnej voľnosti a zásady proporcionality.

118 — Tento list predložila spoločnosť Alrosa sama Súdu prvého stupňa ako prílohu č. 14 svojej prvostupňovej žaloby.

119 — Bod 24 napadnutého rozsudku; pozri aj bod 30 týchto návrhov.

120 — Pozri aj body 214 až 216 týchto návrhov.

121 — Bod 201 napadnutého rozsudku.

1. O porušení článku 9 nariadenia č. 1/2003 (druhý žalobný dôvod)

212. V druhom žalobnom dôvode prvostupňového konania spoločnosť Alrosa upozorňuje na to, že článok 9 nariadenia č. 1/2003 nie je dostatočným právnym základom na vydanie napadnutého rozhodnutia. Spoločnosť Alrosa sa pritom opiera o reštriktívny výklad tohto ustanovenia. Podľa jej názoru na jednej strane mohla Komisia akceptovať len spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa. Na druhej strane malo byť rozhodnutie o prijatí ponúknutých záväzkov časovo obmedzené.

213. Ani jeden, ani druhý argument nie je namieste.

a) O oprávnení prijímať rozhodnutia podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003

214. Záväzky v zmysle článku 9 nariadenia č. 1/2003 môžu ponúkať iba „príslušné podniky“. Ako už bolo povedané, [122] sú nimi len účastníci príslušného protimonopolného konania. V konaní podľa článku 82 ES, o aké ide v tomto prípade, prichádza ako príslušný podnik do úvahy iba podnik, ktorý má na trhu pravdepodobne dominantné postavenie. [123] Len tento podnik môže podávať ponuky záväzkov, ktoré majú právne účinky.

215. Z toho vyplýva, že v rámci konania podľa článku 82 ES smela Komisia prijať aj individuálne ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers, ktorá má pravdepodobné dominantné postavenie na trhu, a v súlade s článkom 9 ods. 1 nariadenia č. 1/2003 ich mohla vyhlásiť za záväzné. [124] Komisii nebola v nijakom prípade obmedzená na to, aby prijala spoločné záväzky spoločností De Beers a Alrosa. Naopak, spoločné záväzky mohli byť ponúknuté len v rámci paralelného konania prebiehajúceho podľa článku 81 ES.

216. Určite by bolo možné, aby Komisia v rámci konania podľa článku 81 ES pokračovala vo svojich snahách nájsť spolu s obidvomi spoločnosťami – De Beers a Alrosa – riešenie problémov, ktoré odhalila v súvislosti s hospodárskou súťažou. To, či mala dať prednosť tomuto spôsobu, alebo či mala uprednostniť individuálne ponúknuté záväzky v rámci konania podľa článku 82 ES, nie je otázkou právneho posúdenia, ale otázkou

122 — Pozri body 174 a 175 týchto návrhov.

123 — Aj viac podnikov môže mať dominantné postavenie na trhu (tzv. kolektívne dominantné postavenie).

124 — V tejto súvislosti pozri body 89 a 90 napadnutého rozsudku.

účelnosti a sudca Spoločenstva nie je oprávnený o nej rozhodnúť.

b) O obmedzení doby platnosti rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch

217. Pokiaľ ide o dobu platnosti rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch, podľa článku 9 ods. 1 nariadenia č. 1/2003 Komisia nie je povinná obmedziť ich platnosť. Na rozdiel od návrhu Komisie [125], ktorý sa týkal nariadenia č. 1/2003, konečné znenie článku 9 ods. 1 vôbec nestanovuje, že by malo obligatórne dôjsť k časovému obmedzeniu rozhodnutia. [126]

218. Ak nie je z krátkodobého či strednodobého hľadiska možné očakávať, že dominantné postavenie spoločnosti ako De Beers na trhu zanikne, časové obmedzenie rozhodnutia o ponúknutých záväzkoch by nemalo veľký význam.

219. Ani v prípade časovo neobmedzených rozhodnutí o ponúknutých záväzkoch nie sú totiž príslušné podniky a tretie subjekty úplne nechránené. Podľa článku 9 ods. 2 písm. a) nariadenia č. 1/2003 môže totiž podstatná zmena skutočností viesť k obnoveniu konania. Takouto podstatnou zmenou by bola napríklad situácia, keby sa pomery na trhu postupne zmenili tak veľmi, že by spoločnosť, ktorá kedysi mala dominantné postavenie na trhu, o toto postavenie prišla.

220. V súlade so zásadou riadnej správy vecí verejných [127] je Komisia povinná preskúmať každé zásadné tvrdenie týkajúce sa podstatných zmien skutočných pomerov a rozhodnúť o obnove konania.

c) Predbežný záver

221. Keďže reštriktívny výklad článku 9 nariadenia č. 1/2003 tak, ako ho predniesla spoločnosť Alrosa, nie je úspešný, druhý žalobný dôvod prvostupňového konania treba zamietnuť ako nedôvodný.

125 — Návrh nariadenia Rady o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 ES a o zmene nariadení (EHS) č. 1017/68, (EHS) č. 2988/74, (EHS) č. 4056/86 a (EHS) č. 3975/87 („vykonávacie nariadenie k článkom 81 a 82 ES“), predložený Komisiou 27. septembra 2000 [KOM(2000) 582 v konečnom znení, uverejnený v Ú. v. ES C 365E, s. 284]; pozri najmä článok 9 ods. 1 druhú vetu uvedeného návrhu.

126 — Pozri aj bod 91 napadnutého rozsudku.

127 — Právo na riadnu správu vecí verejných je zakotvené v článku 41 Charty základných práv Európskej únie, na ktorý odkazuje odôvodnenie č. 37 nariadenia č. 1/2003.

2. O porušení článku 82 ES, článku 9 nariadenia č. 1/2003 a zásad zmluvnej voľnosti a proporcionality (tretí žalobný dôvod)

222. Vo svojom treťom žalobnom dôvode spoločnosť Alrosa v rámci prvostupňového konania uvádza, že „absolútny a potenciálne časovo neobmedzený zákaz", na základe ktorého „nesmie spoločnosť De Beers či už priamo, alebo sprostredkovane získavať diamanty od spoločnosti Alrosa" a ktorý je aj základom napadnutého rozhodnutia, porušuje článok 82 ES a článok 9 nariadenia č. 1/2003 a je v rozpore so zásadou zmluvnej voľnosti a proporcionality.

223. Bolo by vhodné, keby sa tento žalobný dôvod posúdil z hľadiska zmluvnej voľnosti, ale aj z hľadiska proporcionality.

a) O zmluvnej voľnosti (prvá časť tretieho žalobného dôvodu)

224. Spoločnosť Alrosa tvrdí, že napadnuté rozhodnutie sa nemôže opierať o článok 82 ES ani o článok 9 nariadenia č. 1/2003, pretože je v rozpore so zásadou zmluvnej voľnosti. Komisia *de facto* nariadila bojkotovanie spoločnosti Alrosa.

225. Zmluvná voľnosť je jednou zo všeobecných právnych zásad práva Spoločenstva. Je dôsledkom slobodného konania ľudí. Je tiež neoddeliteľne spätá [128] so slobodou podnikania [129]. V Spoločenstve, ktoré je povinné dodržiavať zásadu otvoreného trhového hospodárstva s voľnou hospodárskou súťažou [130], je zabezpečenie zmluvnej voľnosti nevyhnutnosťou. Aj judikatúra Súdneho dvora uznáva, že hospodárskym subjektom patrí zmluvná voľnosť. [131]

226. Pri prijímaní rozhodnutí v oblasti hospodárskej súťaže musí Komisia postupovať v súlade so zásadou zmluvnej voľnosti, resp. slobody podnikania. [132]

128 — Generálny advokát Jacobs sa vo svojich návrhoch z 28. mája 1998 vo veci Bronner (C-7/97, Zb. s. I-7791, bod 56) vyjadril takto: „Právo vybrať si obchodného partnera a slobodne nakladať so svojím majetkom [je] očividne [v súlade] so všeobecnými právnymi zásadami právnych poriadkov členských štátov, v niektorých prípadoch mu bola priznaná ochrana zo strany ústavného práva. Zásahy do týchto práv je potrebné podrobne odôvodniť."

129 — Článok 16 Charty základných práv Európskej únie.

130 — Článok 4 ods. 1 a článok 98 ES; pozri aj rozsudok z 9. septembra 2003, CIF, C-198/01, Zb. s. I-8055, bod 47.

131 — Rozsudok z 28. apríla 2009, Komisia/Taliansko, C-518/06, Zb. s. I-3491, bod 66; okrem toho pozri rozsudky z 21. januára 1999, Bagnasco a i., C-215/96 a C-216/96, Zb. s. I-135, body 45 a 46, a z 18. júla 2007, Société thermale d'Eugénie-les-Bains, C-277/05, Zb. s. I-6415, bod 21.

132 — V tomto zmysle pozri rozsudky Súdu prvého stupňa z 18. septembra 1992, Automec/Komisia, T-24/90, Zb. s. II-2223, body 51 až 53, a v súvislosti so slobodou podnikania pozri rozsudok Súdu prvého stupňa z 26. októbra 2000, Bayer/Komisia, T-41/96, Zb. s. II-3383, bod 180.

227. Súčasťou zmluvnej voľnosti je nielen sloboda uzatvárať zmluvy (pozitívna zmluvná voľnosť), ale aj sloboda neuzatvárať zmluvy (negatívna zmluvná voľnosť).

228. Formou individuálne ponúknutých záväzkov voči Komisii využila spoločnosť De Beers svoju negatívnu zmluvnú voľnosť. Spoločnosť sa do budúcnosti dobrovoľne zriekla možnosti uzatvárať zmluvy so spoločnosťou Alrosa.

229. Na dobrovoľnosti tohto zrieknutia nemení nič ani okolnosť, že spoločnosť De Beers svoje ponuky záväzkov predložila počas prebiehajúceho protimonopolného konania s cieľom, aby zabránila vydaniu zákazu vrátane konštatovania, že má na trhu dominantné postavenie. Číre oznámenie začatia protimonopolného konania, resp. pokračovanie v ňom zo strany Komisie až do vydania zákazu a prípadného uloženia pokuty nepredstavuje žiadny zakázaný prostriedok. Naopak, ide o úplne legálny prostriedok, pomocou ktorého Komisia sleduje legitímny cieľ, a to účinnú ochranu hospodárskej súťaže pred narušením. [133]

230. Spoločnosť Alrosa týmto spôsobom síce prišla do budúcnosti o žiadaného zmluvného partnera. Je to však jedno z rizík, ktoré musí spoločnosť Alrosa – rovnako ako každý iný hospodársky subjekt – znášať v systéme otvoreného trhového hospodárstva. K obmedzeniu zmluvnej voľnosti spoločnosti Alrosa tým však nedošlo. [134]

231. K porušeniu zásady zmluvnej voľnosti zo strany Komisie nedošlo ani v dôsledku toho, že Komisia vyhlásila za záväzné individuálne ponúknuté záväzky a tým vyhlásila záväzky, ktorými sa spoločnosť De Beers zriekla budúcich zmluvných vzťahov so spoločnosťou Alrosa, za záväzné. Naopak, napadnutým rozhodnutím vymedzila len hranice zmluvnej voľnosti tak, ako pre všetky hospodárske subjekty vyplývajú priamo z uplatniteľnej právnej úpravy hospodárskej súťaže, ktorá je obsiahnutá v Zmluve o ES a v Dohode o EHP. (Pozitívna) zmluvná voľnosť podnikov sa totiž končí tam, kde sa uzatvára zmluva, ktorej účel alebo účinok je v zmysle článku 81 ES (článku 53 Dohody o EHP) v rozpore s hospodárskou súťažou, alebo kde podnik pomocou

133 — V tom istom zmysle pozri aj moje návrhy vo veci Cementbouw, už citované v poznámke pod čiarou 23, bod 71.

134 — V danom prípade nejestvujú žiadne dôkazy o tom, že by existovala povinnosť uzatvoriť zmluvu, na základe ktorej by spoločnosť De Beers bola aj naďalej povinná odoberať od spoločnosti Alrosa určité množstvo surových diamantov. Len z dôvodu úplnosti uvádzam, že účastníci konania na pojednávaní na Súdnom dvore vysvetlili s ohľadom na distribučnú sieť spoločnosti De Beers, v čom spočíva tzv. doktrína „essential-facilities“. Ako však uviedla sama spoločnosť Alrosa, uvedenú distribučnú sieť nemožno považovať za takú dôležitú, ako je to v prípade nevyhnutnej jednotky (*essential facility*), ku ktorej by spoločnosť De Beers musela ostatným hospodárskym subjektom umožniť prístup. Aj keby vytvorenie distribučnej siete pre spoločnosť Alrosa nebolo ekonomické, podľa judikatúry Súdneho dvora neexistuje na strane spoločnosti De Beers ešte povinnosť uzatvoriť zmluvu (rozsudok z 26. novembra 1998, Bronner, C-7/97, Zb. s. I-7791, body 41 až 46, najmä bod 45; k doktríne „essential-facilities“ pozri najmä rozsudky Magill, už citovaný v poznámke pod čiarou 23, body 49 až 57, a z 29. apríla 2004, IMS Health, C-418/01, Zb. s. I-5039).

zmluvy zneužíva svoje dominantné postavenie na trhu v zmysle článku 82 ES (článku 54 Dohody o EHP).

232. Spoločnosť Alrosa namieta, že rozhodnutie Komisie nebolo vôbec zamerané voči protiprávnemu konaniu, ale smerovalo proti očividne legálnemu správaniu. Samotný nákup či predaj výrobku sám osebe, hoci aj zo strany spoločnosti s dominantným postavením na trhu, nemôže byť v rozpore s právnym poriadkom. Výnimkou je prípad, keď je obchod založený na nečestných podmienkach. Na podporu svojho tvrdenia uvádza spoločnosť Alrosa judikatúru, najmä rozsudok Langnese-Iglo/Komisia [135], podľa ktorej nie je možné vo všeobecnosti a na neurčitú dobu zakázať uzatváranie dohôd o výhradnom nákupe.

233. Uvedenú argumentáciu nemožno akceptovať. Spoločnosť Alrosa neberie do úvahy okolnosť, že spoločnosť De Beers je nielen kupujúcim na trhu so surovými diamantmi, ale aj najväčším celosvetovým producentom pôsobiacim na tomto trhu. Dodávateľský vzťah medzi spoločnosťami Alrosa a De Beers, ktorý mal vzniknúť na základe oznámenej dohody, by teda nebol vertikálnej, ale horizontálnej povahy, to znamená, že by išlo o dohodu medzi konkurentmi. Tým sa daná situácia diametrálne odlišuje od prípadu Langnese-Iglo, v ktorom išlo o vertikálne dohody o výhradnom nákupe. [136]

234. Ako bolo už uvedené vyššie, nie je v súlade s bežným súťažným správaním, ak spoločnosť pravidelne odkupuje celú produkciu svojho najväčšieho konkurenta, alebo aspoň jej podstatnú časť, najmä ak má táto spoločnosť na trhu dominantné postavenie. [137] Spoločnosť Alrosa to pripustila aj vo svojej odpovedi na otázku položenú na pojednávaní na Súdnom dvore.

235. V danom prípade sa k tomu pripája z minulosti známa úloha spoločnosti De Beers ako „tvorcu trhu“ a jej snahy o kontrolu produkcie na trhu s diamantmi. [138] Na základe toho možno názor Komisie, podľa ktorého by pokračovanie dodávateľských vzťahov medzi spoločnosťami Alrosa a De Beers mohlo viesť k zneužitiu dominantného postavenia zo strany spoločnosti De Beers, považovať za rozumný. V záujme odvrátenia rizika, ktoré hrozilo hospodárskej súťaži, mohla Komisia vyhlásiť za záväzné tie individuálne

135 — Spoločnosť Alrosa sa odvoláva najmä na rozsudok Súdu prvého stupňa z 8. júna 1995, Langnese-Iglo/Komisia (T-7/93, Zb. s. II-1533, body 206 a 207), ktorý potvrdil aj rozsudok Súdneho dvora z 1. októbra 1998, Langnese-Iglo/Komisia (C-279/95 P, Zb. s. I-5609, bod 74).

136 — Rozsudok Langnese-Iglo/Komisia, T-7/93, už citovaný v poznámke pod čiarou 135, body 4 a 5.

137 — Pozri body 119 až 122 týchto návrhov.

138 — Odôvodnenia č. 25, 26, 28 a 30 napadnutého rozhodnutia, ako aj body 64 a 65 žalobnej repliky Komisie v prvostupňovom konaní; pozri aj bod 83 napadnutého rozsudku.

ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers, ktoré navrhovali úplné ukončenie dodávateľských vzťahov.

236. Spoločnosť Alrosa sa okrem toho sťažuje, že jej bude znemožnený prístup k najväčšiemu predajcovi na trhu. Domnieva sa, že Komisia jej mala povoliť aspoň predaje typu *ad hoc* spoločnosti De Beers, napríklad formou dražby záujemcovi ponúkajúcemu najviac. To, že žiadny z týchto argumentov nie je relevantný, som už uviedla vyššie. [139]

237. Spoločnosť Alrosa ďalej vyjadruje obavu z toho, že bez spoločnosti De Beers ako kupujúceho už nebude mať istotu, že bude môcť svoje diamanty predať za hospodársky atraktívne ceny. Rokovacia pozícia ostatných kupujúcich bude čoraz silnejšia, v dôsledku toho bude možné požadovať len nižšie ceny, čo v konečnom dôsledku naruší hospodársku súťaž v neprospech spoločnosti Alrosa.

238. V otvorenom trhovom hospodárstve však musí každý hospodársky subjekt znášať riziko spojené s odbytom svojich výrobkov sám. Ak by sa pre isté spoločnosti mali zachovať obchodné vzťahy, o ktorých by sa na základe článku 82 ES dalo pochybovať, v konečnom dôsledku by to vyústilo do ochrany konkurentov proti hospodárskej súťaži a do uprednostnenia záujmov dotknutých podnikov na ujmu verejného záujmu na neskreslenej hospodárskej súťaži [článok 3 ods. 1 písm. g) ES]. Cieľom práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže však musí byť ochrana nie konkurentov, ale hospodárskej súťaže, keďže z nej budú mať nepriamo prospech rovnako spotrebitelia, ako aj verejnosť vo všeobecnosti. [140]

239. To, že sa na rozdiel od minulosti musí spoločnosť Alrosa zapojiť do intenzívnejších rokovaní o cene s ostatnými kupujúcimi, ktorí pôsobia na trhu so surovými diamantmi, nie je výrazom menšej, ale naopak väčšej konkurencie. Ako v tejto súvislosti – a zatiaľ bez akýchkoľvek protirečení – uvádza Komisia, trh sa vyznačuje veľkým počtom pomerne malých nákupcov, ktorých rokovacie schopnosti netreba preceňovať.

240. Na záver spoločnosť Alrosa tvrdí, že napadnuté rozhodnutie negatívne ovplyvní hospodársku súťaž, pretože v prípade, ak nenájde odberateľov pre svoje surové diamanty, vznikne veľké riziko zníženia produkcie. Ako však Komisia oprávnene oponuje, pri pohľade na konštantný dopyt po diamantoch, ktorý vládne na existujúcich trhoch, je len málo pravdepodobné, že by sa takýto scenár naplnil. Ani sama spoločnosť Alrosa neuviedla nijaký argument, ktorý by poukazoval na pokles dopytu na súčasných trhoch.

139 — Pozri body 119 až 123 a 128 až 130 týchto návrhov.

140 — V tejto súvislosti pozri bod 71 mojich návrhov z 19. februára 2009 vo veci T-Mobile Netherlands a i., C-8/08, Zb. s. I-4529.

241. Súhrnne treba konštatovať, že napadnuté rozhodnutie neporušuje zásadu zmluvnej voľnosti. Prvá časť tretieho žalobného dôvodu prvostupňového konania nie je dôvodná.

b) O proporcionalite (druhá časť tretieho žalobného dôvodu)

242. Spoločnosť Alrosa tvrdí, že napadnuté rozhodnutie sa nemôže opierať o článok 82 ES a o článok 9 nariadenia č. 1/2003, pretože je v rozpore so zásadou proporcionality.

243. Spoločnosť Alrosa v zásade namieta, že absolútny zákaz uložený spoločnosti De Beers, na základe ktorého táto spoločnosť nesmie od nej nakupovať surové diamanty, nie je vraj potrebný z dvoch dôvodov: po prvé oznámená dohoda by spoločnosti De Beers tak či onak nezabezpečila prístup k viac ako 50 % produkcie diamantov spoločnosti Alrosa; po druhé Komisia mala v podobe spoločne ponúknutých záväzkov spoločností De Beers a Alrosa na rozdiel od úplného zákazu predaja k dispozícii menej obmedzujúci alternatívny spôsob riešenia.

244. Tieto argumenty nemôžu byť dôvodom na vyhlásenie napadnutého rozhodnutia za neplatné.

245. V prvom rade treba pripomenúť, že predpokladom preskúmania vhodnosti a nevyhnutnosti ponúknutých záväzkov je vzhľadom na rozhodnutie Komisie podľa článku 9 nariadenia č. 1/2003 vykonanie zložitého posúdenia hospodárskej situácie, na ktoré má Komisia k dispozícii priestor na voľnú úvahu. [141]

246. V rámci tejto voľnej úvahy mala Komisia v danom prípade právo rozhodnúť po prvé, či bola oznámená dohoda dôvodom na vznik pochybností týkajúcich sa hospodárskej súťaže, a po druhé, či bolo možné spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa považovať v porovnaní s individuálne ponúknutými záväzkami spoločnosti De Beers za miernejšie riešenie.

247. Ako už bolo povedané, [142] sudca Spoločenstva je oprávnený preskúmať takéto rozhodnutie Komisie, a to z hmotnoprávneho hľadiska, a preskúmať vecnú zákonnosť rozhodnutí Komisie z hľadiska správnosti skutkového stavu a absencie zjavne nesprávneho posúdenia. Musí pritom skúmať nielen vecnú správnosť uvádzaných dôkazov, ich spoľahlivosť a súvislosť, ale je oprávnený skontrolovať aj to, či v prípade týchto dôkazov ide o relevantné údaje, ktoré môžu byť použité pri hodnotení celkovej situácie, a či sú naozaj podkladom záverov, ku ktorým sa na základe nich dospelo.

141 — Pozri body 70 až 75 týchto návrhov.
142 — Pozri bod 77 týchto návrhov.

248. V danom prípade je sporné už len to, či je skutkový stav, ktorý Komisia zistila, naozaj oporou pre ňou prijaté závery; na jednej strane ide o to, že oznámená zmluva vyvolala v súvislosti s článkom 82 ES pochybnosti týkajúce sa hospodárskej súťaže, na druhej strane o to, že spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa nie sú v porovnaní s individuálne ponúknutými záväzkami, ktoré boli vyhlásené za záväzné, vhodnejším alternatívnym riešením.

i) O existencii problému súvisiaceho s hospodárskou súťažou

249. Čo sa týka existencie problému súvisiaceho s hospodárskou súťažou, spoločnosť Alrosa sa uspokojila so stručným poukázaním na to, že v minulosti sa exkluzívne dodávateľské vzťahy s podnikmi, ktoré mali dominantné postavenie na trhu a približne rovnakú veľkosť ako v prípade oznámenej dohody (zhruba 50 % celkovej produkcie spoločnosti Alrosa), považovali za zlučiteľné s hospodárskou súťažou.

250. V danom prípade netreba zistiť, či je tento bližšie nevysvetlený argument spoločnosti Alrosa správny, lebo daný prípad sa vyznačuje množstvom osobitostí.

251. Po prvé približne 50 % ročnej produkcie diamantov spoločnosti Alrosa, ktorá mala byť predmetom oznámenej dohody so spoločnosťou De Beers, predstavuje celú jej vtedajšiu produkciu určenú na export. [143] Po druhé v prípade spoločnosti De Beers nejde o náhodného kupujúceho produkcie spoločnosti Alrosa, ale o celosvetového lídra v produkcii surových diamantov, a teda o konkurenta spoločnosti Alrosa, ktorý mal podľa predbežných odhadov Komisie ešte aj dominantné postavenie na trhu. [144] Po tretie na základe zistení, ku ktorým Komisia dospela, existovali náznaky, že oznámená dohoda by umožnila spoločnosti De Beers získať v dôsledku pozície „tvorcu trhu“ kontrolu nad produkciou na trhu s diamantmi. [145]

252. Za týchto okolností nemožno mať námietky proti záveru, ku ktorému dospela Komisia, a to, že oznámená dohoda zakladala v súvislosti s otázkou jej zlučiteľnosti s článkom 82 ES pochybnosti týkajúce sa hospodárskej súťaže. Komisia sa teda mohla naozaj oprávnene domnievať, že uvedená dohoda by mohla viesť k zneužitiu dominantného postavenia spoločnosti De Beers na trhu.

143 — Bod 13 napadnutého rozsudku.

144 — Bod 9 a 14 napadnutého rozsudku; odôvodnenia č. 23 až 27 napadnutého rozhodnutia.

145 — Odôvodnenia č. 28 a 30 napadnutého rozhodnutia.

ii) O vhodnosti a o potrebe individuálne ponúknutých záväzkov spoločnosti De Beers

253. V súvislosti s vhodnosťou a s potrebou individuálne ponúknutých záväzkov spoločnosti De Beers, ktoré boli vyhlásené za záväzné a ktorých cieľom bolo úplné ukončenie obchodných vzťahov so spoločnosťou Alrosa, treba uviesť nasledujúce skutočnosti.

254. Je pravda, že Komisia považovala spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa za menej obmedzujúci spôsob riešenia. Preto bola povinná preskúmať, či boli tieto spoločne ponúknuté záväzky rovnako vhodné na odstránenie problémov zistených v oblasti hospodárskej súťaže, ako to bolo v prípade rozsiahlejších individuálne ponúknutých záväzkov spoločnosti De Beers. Na účely tohto preskúmania využila Komisia prieskum trhu a jeho výsledky, čo – hoci v pochopiteľne menej podrobnej verzii – dokumentovala aj v napadnutom rozhodnutí. [146]

255. Výsledky prieskumu trhu, ku ktorým Komisia dospela, [147] síce spoločnosť Alrosa skritizovala už v správnom konaní, ale neboli súčasťou žaloby, ktorú podala na Súde prvého stupňa. Až v štádiu odvolacieho konania na Súdnom dvore spoločnosť Alrosa po prvýkrát uviedla, že stanoviská 21 zúčastnených tretích strán nemajú dostatočnú výpovednú hodnotu. [148] Takýto postup nie je prípustný, pretože v odvolacom konaní nie je dovolené rozšíriť predmet sporu v porovnaní s prvostupňovým konaním uvádzaním nových dôvodov (článok 42 ods. 2 v spojení s článkom 118 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora) [149]. V ďalšom výklade sa preto opieram o závery Komisie k výsledkom prieskumu trhu, ktoré spoločnosť Alrosa včas nepoprela na Súde prvého stupňa.

256. V stanoviskách zúčastnených tretích strán, ktoré boli sformulované v rámci prieskumu trhu, bola okrem iného vyjadrená obava z toho, že pokračovanie v dlhodobom odberateľskom vzťahu by spoločnosti De Beers umožnilo zabrániť tomu, aby spoločnosť Alrosa bola jej nezávislým konkurentom. [150] Drvivá väčšina zúčastnených tretích strán v tejto súvislosti zastávala názor, že medzi spoločnosťami De Beers a Alrosa by nemal existovať obchodný vzťah. [151]

146 — Odôvodnenia č. 41 a 42 napadnutého rozhodnutia.

147 — Pozri odôvodnenie č. 41 napadnutého rozhodnutia.

148 — Body 67 a 77 vyjadrenia k odvolaniu a bod 17 dupliky spoločnosti Alrosa. Spoločnosť Alrosa kritizuje najmä fakt, že väčšina negatívnych stanovísk zúčastnených tretích subjektov sa zakladala na jednotnej vzorovej odpovedi a že sa nezistili nijaké problémy súvisiace s hospodárskou súťažou, ktoré by mohli byť relevantné z hľadiska tohto konania.

149 — Rozsudky z 1. júna 1994, C-136/92 P, Komisia/Brazzelli Lualdi a i., Zb. s. I-1981, bod 59; Storck/HABM, už citovaný v poznámke pod čiarou 36, bod 45; PKK a KNK/Rada, už citovaný v poznámke pod čiarou 59, bod 61, a France Télécom/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 64, bod 60.

150 — Odôvodnenie č.41 druhá zarážka napadnutého rozhodnutia.

151 — Odôvodnenie č.41 tretia zarážka napadnutého rozhodnutia.

257. Za uvedených okolností nemožno nič namietať proti záveru, ku ktorému dospela Komisia, a to, že spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa, na základe ktorých by spoločnosť Alrosa mohla aj naďalej spoločnosti De Beers predávať určité obmedzené množstvá, by neboli vhodným spôsobom odstránenia problémov, ktoré Komisia odhalila v oblasti hospodárskej súťaže. V každom prípade bolo rozumné domnievať sa, že spoločne ponúknuté záväzky spoločností De Beers a Alrosa neboli z hľadiska článku 82 ES rovnako vhodné na odstránenie pochybností v oblasti hospodárskej súťaže ako individuálne ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers.

258. Na rozdiel od prípadu Automec [152], na ktorý spoločnosť Alrosa viackrát poukázala, v danom prípade teda neexistovalo niekoľko rovnocenných spôsobov riešenia problémov, ktoré Komisia odhalila v oblasti hospodárskej súťaže. Rozsudok Automec/Komisia preto v danom prípade nie je možné použiť.

259. Celkovo treba konštatovať, že ani skutočnosť, že Komisia vedela o spoločne ponúknutých záväzkoch spoločností De Beers a Alrosa, jej nemohla brániť v tom, aby vyhlásila za záväzné ďalekosiahlejšie individuálne ponúknuté záväzky spoločnosti De Beers.

iii) O proporcionalite v užšom zmysle slova

260. Spoločnosť Alrosa ďalej tvrdí, že zákaz akéhokoľvek predaja spoločnosti De Beers predstavuje výrazný zásah do jej záujmov. Voľnosť spoločnosti Alrosa uzatvárať s jej vtedajším najdôležitejším zákazníkom zmluvy, bola úplne a na potenciálne neobmedzenú dobu zrušená.

261. Tento argument sa prekrýva s prvou časťou druhého žalobného dôvodu, ktorý je venovaný zmluvnej voľnosti. Treba ho zamietnuť z dôvodov, ktoré sú uvedené v danej súvislosti. [153]

iv) O údajnej diskriminácii spoločnosti Alrosa

262. Na záver spoločnosť Alrosa tvrdí, že napadnuté rozhodnutie je svojvoľné a v porovnaní s ostatnými dodávateľmi ju diskriminuje. Ostatní dodávatelia môžu totiž surové diamanty predávať spoločnosti De Beers okamžite bez toho, aby museli konkurovať spoločnosti Alrosa.

152 — Rozsudok Automec/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 132, najmä bod 52.

153 — Pozri body 224 až 241 týchto návrhov.

263. To, či ostatní producenti vôbec predávajú spoločnosti De Beers množstvá, ktoré by si zasluhovali pozornosť, spoločnosť Alrosa vlastne nedokázala. Takýto dôkaz by však bol potrebný, a to preto, lebo obchodné transakcie medzi konkurentmi nemožno len tak bez bližšieho vysvetlenia považovať za štandardné trhové správanie. [154]

264. Napadnuté rozhodnutie by spoločnosť Alrosa v porovnaní v ostatnými producentmi nediskriminovalo ani v prípade domnienky, že k takýmto predajom dochádza.

265. Podľa ustálenej judikatúry totiž zásada rovnosti zaobchádzania, resp. zákaz diskriminácie požaduje, aby sa s porovnateľnými situáciami nezaobchádzalo rôznym spôsobom a aby sa s rôznymi situáciami nezaobchádzalo rovnakým spôsobom, pokiaľ takéto zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené. [155]

266. V danom prípade nie je pozícia spoločnosti Alrosa a ostatných producentov surových diamantov pôsobiacich na svetovom trhu nevyhnutne porovnateľná. Podľa zistení Súdu prvého stupňa [156] spoločnosť Alrosa je druhým najväčším celosvetovým producentom diamantov. So spoločnosťou De Beers, ktorá je svetovou jednotkou, by rada uzavrela dlhodobú dodávateľskú zmluvu. Dodávateľský vzťah medzi spoločnosťami De Beers a Alrosa by mal už iba na základe prominentného postavenia týchto spoločností na trhu byť posudzovaný inak ako v prípade dodávateľského vzťahu medzi spoločnosťou De Beers a iným, oveľa menším producentom surových diamantov.

267. Navyše oznámená dohoda by predstavovala pokračovanie desaťročia trvajúceho exkluzívneho obchodného vzťahu medzi spoločnosťami Alrosa a De Beers, ktorý spoločnosť De Beers využila na posilnenie svojho postavenia „tvorcu trhu“ a na kontrolu produkcie na svetových trhoch. [157] Aj toto historické hľadisko odlišuje postavenie spoločnosti Alrosa od pozície ostatných producentov pôsobiacich na trhu.

268. Na základe uvedeného možno konštatovať, že nedošlo k porušeniu všeobecnej zásady rovnosti zaobchádzania ani k porušeniu zákazu diskriminácie. Na rozdiel od

154 — Pozri body 119 až 122 a 234 týchto návrhov.

155 — Rozsudky z 10. januára 2006, IATA a ELFAA, C-344/04, Zb. s. I-403, bod 95; z 3. mája 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, Zb. s. I-3633, bod 56, a zo 7. júla 2009, S.P.C.M. a i., C-558/07, Zb. s. I-5783, bod 74.

156 — Body 8 a 9 napadnutého rozsudku; pozri aj body 14 a 15 týchto návrhov.

157 — Odôvodnenia č. 25, 26, 28 a 30 napadnutého rozhodnutia, ako aj body 64 a 65 žalobnej repliky Komisie v prvostupňovom konaní; pozri aj bod 83 napadnutého rozsudku.

tvrdení spoločnosti Alrosa nebolo napadnuté rozhodnutie ani svojvoľné, ale spočívalo na objektívnych úvahách, najmä na výsledkoch prieskumu trhu, ktorý uskutočnila Komisia.

269. Len z dôvodu úplnosti ešte doplním, že napadnuté rozhodnutie nie je možné považovať za „zelenú“, na základe ktorej môže spoločnosť De Beers nakupovať surové diamanty od iných producentov ako od spoločnosti Alrosa. Naopak, obchodné vzťahy medzi spoločnosťou De Beers a inými producentmi by sa mali, samozrejme, posudzovať podľa okolností konkrétneho prípadu, a to na základe kritérií stanovených v článkoch 81 a 82 ES, ako aj v článkoch 53 a 54 Dohody o EHP.

v) Predbežný záver

270. Druhá časť tretieho žalobného dôvodu v prvostupňovom konaní je celá nedôvodná.

C — *Predbežný záver*

271. Keďže žiadny zo žalobných dôvodov, ktoré spoločnosť Alrosa uplatnila v prvostupňovom konaní, nie je úspešný, jej žalobu o neplatnosť napadnutého rozhodnutia treba zamietnuť.

VII — O trovách

272. Podľa článku 122 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, ak je odvolanie dôvodné a Súdny dvor sám s konečnou platnosťou rozhodne o veci samej, rozhodne aj o trovách konania.

273. Na základe článku 69 ods. 2 v spojení s článkom 118 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora je účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať spoločnosť Alrosa na náhradu trov konania a spoločnosť Alrosa nemala so svojimi tvrdeniami úspech v konaní na oboch stupňoch, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania.

VIII — Návrh

274. Na základe uvedených úvah navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol takto:

1. Rozsudok Súdu prvého stupňa z 11. júla 2007 vo veci T-170/06, Alrosa/Komisia, sa zrušuje.

2. Žaloba, ktorou spoločnosť Alrosa požadovala na Súde prvého stupňa vyhlásenie rozhodnutia Komisie 2006/520 z 22. februára 2006 za neplatné, sa zamieta.

3. Spoločnosť Alrosa je povinná nahradiť trovy prvostupňového aj odvolacieho konania.